

**ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ**

П'ЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №21

Стенограма пленарного засідання

27 квітня 2021 року

Київ 2021

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

П'ЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №21

*Стенограма пленарного засідання
27 квітня 2021 року*

Редакційне управління
Головного управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання двадцять перше, ранкове
(Вівторок, 27 квітня 2021 року)

Виступи уповноважених представників депутатських фракцій і груп	...4
Розгляд проекту Закону «Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо удосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин»	...11

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ДВАДЦЯТЬ ПЕРШЕ

Зал засідань Верховної Ради України
27 квітня 2021 року, 10 година

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, шановні колеги! Доброго ранку, шановні представники засобів масової інформації! Будь ласка, підготуйтеся до реєстрації. Нагадую, що реєстрація відбувається шляхом натискання зеленої кнопки, першої зліва, із застосуванням сенсорної кнопки. Але я впевнений, ви всі й так це добре пам'ятаєте.

Готові реєструватися? Прошу реєструватися.

У залі зареєструвалися 209 народних депутатів України. Пленарне засідання Верховної Ради України оголошую відкритим.

Шановні колеги, сьогодні день народження у Юрія Васильовича Солода. Вітаю його! (*Оплески*). Бажаю успіхів, наснаги від себе, від колег і насамперед здоров'я!

Нагадую, що на засіданні Погоджувальної ради було прийнято рішення про те, що перерва буде з 12 години до 13 години для того, щоб працівники Апарату Верховної Ради встигли провести кварцування та підготувати зал до другої частини пленарного засідання. Така сама ситуація буде і під час годинної перерви між пленарним та позачерговими засіданнями, які сьогодні також відбуватимуться в стінах Верховної Ради, їх буде два. Я впевнений, ви всі це бачили, порядок денний вам також надано.

Шановні колеги, відповідно до статті 25 Регламенту Верховної Ради України у вівторок ми маємо 30 хвилин для виступів уповноважених представників депутатських фракцій та груп з оголошенням заяв, повідомлень та висловленням пропозицій. Будь ласка, запишіться на виступи від депутатських фракцій та груп.

Бойко Юрій Анатолійович.

БОЙКО Ю.А., член Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановний пане спікере, шановні народні депутати! Учора й сьогодні було сказано багато слів про Чорнобильську трагедію. Хочу нагадати всім присутнім у цьому залі, що майже 200 тисяч громадян України

мають статус ліквідаторів наслідків аварії на Чорнобильській атомній станції, з них більше 50 тисяч додатково мають інвалідність, а в цілому більше 1,5 мільйона людей є постраждалими від цієї страшної трагедії.

У 2014 році відбулася колосальна несправедливість стосовно цих людей. Парламент у грудні 2014 року одним махом ліквідував усі пільги і соціальні виплати ліквідаторам і постраждалим від наслідків Чорнобильської аварії. Наша фракція тоді звернулася до Конституційного Суду з позовом щодо відновлення цих пільг і виплат, і в липні 2018 року Конституційний Суд ухвалив рішення зобов'язати уряд відновити ці виплати. Це не було виконано тодішнім урядом і так само не виконується сьогоднішньою владою. Тому ми вважаємо, що найкращою подією для цих людей, найкращим знаком, що ми пам'ятаємо про цю трагедію не лише два рази на рік – у день ліквідатора і в день, коли сталася ця трагедія, буде зобов'язати уряд виконати рішення Конституційного Суду і зробити виплати цим людям. Це перше.

Друге питання, яке я хочу сьогодні порушити, це примирення на сході країни. Ми всі повинні зробити висновки з тої колосальної напруги, яка була в країні останні три тижні після загострення ситуації на сході. Відновлення перемир'я – це нагальне і найважливіше завдання на сьогодні як база для подальшого політичного процесу завершення конфлікту, і треба проводити переговори для того, щоб цього досягти. Наша позиція не змінилася: переговори повинні проходити з усіма учасниками цього конфлікту включно з невизнаними республіками, тому що вони також є підписантами Мінських угод.

У нас є політична воля це зробити. Якщо влада не хоче цього робити, то ми готові до цих переговорів задля миру і відновлення територіальної цілісності нашої держави.

Дякую за увагу.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради
України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Батенко Тарас Іванович, група «Партія «За майбутнє». Будь ласка, Тарасе Івановичу.

БАТЕНКО Т.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 123, Львівська область, самовисуванець). Шановні колеги, шановна громадо, українське суспільство! Ми вступили в передпасхальний тиждень. Я вважаю, що в усіх нас є час очистити свої думки, свої помисли. Можна очиститися голосуваннями, шановані друзі.

Наша депутатська група «Партія «За майбутнє» хоче нагадати, що ми разом з іншими демократичними фракціями та групами парламенту минулого тижня ініціювали позачергове пленарне засідання щодо скасування і зниження тарифів в Україні на газ та електроенергію для населення, яке ви, шановна монобільшосте, успішно провалили. Ми ставили питання щодо зниження тарифів на

всі енергоносії та запровадження на рік мораторію на їх зростання. Ми ставили питання щодо відновлення пільгового тарифу на електроенергію за спожиті перші 100 кіловат-годин, що обіцяв зробити для населення уряд України, а також щодо того, щоб належним чином законодавчо врегулювати питання обліку спожитих житлово-комунальних послуг. На жаль, це все було вами провалено.

Тому ще раз звертаюся до колег, ще є час виправити ситуацію перед Пасхою і знову поставити ці питання на голосування.

Незважаючи на запевнення представників влади, що вони вживають усіх можливих заходів для того, щоб зростання цін на енергоносії в цьому році не було, ми бачимо і на власні вуха чуємо оголошені постачальниками природного газу ціни для населення в межах обов'язкового так званого річного пакета. І що ми чуємо? Ціни в усіх постачальників перевищили 10 гривень за кубічний метр, а в окремих постачальників сягнули в річному вимірі 13,5 гривні за кубічний метр, «Нафтогаз» озвучив річний пакет за кубічний метр у розмірі 7,99 гривні плюс розподіл зверху. Ця ціна дорожча за ту, за якою газ закуповували влітку минулого року. У такий спосіб держава захищає громадян України в умовах тяжкої економічної кризи та безкінечних локдаунів.

Хочемо нагадати нашим колегам, що сьогодні в Україні 77 відсотків населення, або 8,5 мільйона пенсіонерів, отримують мінімальні мізерні пенсії, які відповідають прожитковому мінімуму. При цьому з нового року різко зросли ціни на все: на продукти харчування, на комунальні послуги, на ліки, постковідні випадки вимагають так само великих капіталовкладень з боку старших людей. Пенсії підвищили всього на 100-300 гривень, і склалася ситуація, коли пенсії в Україні в рази менші, ніж навіть мізерний показник, обрахований Мінсоцполітики, фактичного прожиткового мінімуму. Це треба негайно виправляти.

Ми закликаємо владу терміново переглянути рішення щодо тарифного геноциду та доведення громадян України до злиднів. Необхідно негайно скликати позачергове пленарне засідання для того, щоб невідкладно змінити цю ситуацію на краще.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Забродському Михайлу Віталійовичу, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

Ар'єв. Будь ласка.

АР'ЄВ В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Уже кілька місяців ми не маємо відповіді на питання, хто зірвав спецоперацію щодо «вагнерівців». Уже кілька тижнів ми не маємо відповіді, хто і за чий наказ вивозив суддю-корупціонера Чауса із Молдови.

Я не знаю, що такого зробило Головне управління розвідки Міністерства оборони Зеленському і його Офісу, але ще ніхто військових розвідників так не дискредитував. Спочатку дискредитували і деморалізували через зрив спецоперації щодо «вагнерівців». Тепер дискредитували невдалою спецоперацією щодо вивезення Чауса, яку взагалі неможливо було пояснити жодним логічним чинником. Навіщо це робили взагалі? А те, що це робили розвідники Міністерства оборони, уже встановили і молдовська сторона, і журналісти, і навіть назвали імена. Ми точно можемо сказати, що без вказівки з Офісу Президента військові розвідники такі операції не проводять.

У мене і не тільки в мене одне запитання: навіщо? Але наслідки вже очевидні: щодо «вагнерівців» підіграли Путіну, відпустивши військових злочинців, щодо Чауса підіграли проросійському політику Додону, який виступає проти проєвропейської позиції Президента Молдови Санду.

Ми і журналісти неодноразово зверталися з питанням: а що ж роблять правоохоронні органи? Щодо справи «вагнерівців» – повний ігнор. Щодо справи Чауса я написав звернення до НАБУ, НАБУ переадресовує на ДБР, ДБР розводить руками, а Генеральна прокуратура взагалі мовчить. Знаєте, це типова страусяча позиція. У мене складається враження, що страуси, яких підтримував Янукович, втекли з Межигір'я і захопили владу, бо те, що відбувається сьогодні, – це голова в пісок, яка висовується з піску для того, щоб трохи поклювати бюджетний розподіл.

Це ганьба для всієї України – діяльність або бездіяльність української влади, бо скоро вийде розслідування *Bellingcat*, а ТСК щодо «вагнерівців» досі не створено. Скоро ми вочевидь побачимо, я сподіваюся, суддю Чауса, якому, можливо, паяльником завантажили зараз необхідну інформацію. Але історія з Чаусом та історія з «вагнерівцями» ганьблять Україну так само, як ганьбить остання ситуація з COVID-19.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Совсун Ірина Романівна.

Рудик Кіра Олександрівна, фракція «Голос». Будь ласка.

РУДИК К.О., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»)*. Вчора Україна відзначала 35-ту річницю Чорнобильської трагедії – найбільшої техногенної катастрофи в історії людства. Ключовим фактом в історії аварії була постійна, системна брехня влади своєму народу, яка зруйнувала довіру українців до влади, якою ця влада не була б.

Зараз, 35 років потому, ми знову стикаємося з великим викликом – з епідемією COVID-19 і так само із системною брехнею. Міністр охорони здоров'я бадьоро розповідає, що кількості ліжок у лікарнях достатньо, що план, за яким наступні три дні повинні вакцинуватися близько мільйона українців, реальний, що лікарям завжди роблять ковідні доплати і ситуація під контролем. Але ж ми

знаємо, що це не так, що кисневі станції купують волонтери, що кількість вакцинованих у нас за два місяці така сама, як у сусідній Польщі за два останні дні, і що локдаун, який уже виснажив запаси українців, вочевидь не останній.

Ми всі розуміємо, що ситуація складна, але кожен українець заслуговує на те, щоб знати правду: так, ситуація складна і ось план, яким чином ми її вирішимо. Ми не почули, на жаль, цього плану ані від міністра охорони здоров'я, ані від Прем'єра.

Саме тому партія «Голос» зареєструвала проект постанови щодо виходу країни з коронавірусної кризи. Перший пункт цього проекту передбачає звільнення міністра охорони здоров'я Степанова з посади. Ми рік боремося за це, і щодня 300 українців платять своїми життями за те, що це рішення вже є перезрілим і ніяк не відбувається.

Другий пункт нашого проекту постанови передбачає тотальний аудит Міністерства охорони здоров'я, щоб зрозуміти, на що саме пішли кошти.

Третій пункт – це створення реалістичного плану вакцинації, який можна виконати і який отримає довіру людей, які точно знатимуть, коли вони та їх родини зможуть отримати нарешті вакцину.

Четвертий пункт – це системне забезпечення лікарень киснем, а лікарів – ковідними доплатами, яких вони зараз не отримують.

П'ятий пункт – це проект постанови минулого тижня від партії «Голос» щодо підтримки малого та середнього бізнесу під час локдауну. Нам потрібно діяти швидко та ефективно, так як партія «Голос» діє завжди. Ми закликаємо колег по залу долучитися до підтримки цього проекту постанови.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пушкаренко Арсеній Михайлович.

ПУШКАРЕНКО А.М., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановна президіє, шановні колеги, дорогі українці! Вчора ми вшановували 35-ту річницю трагедії на Чорнобильській атомній електростанції. Чорнобиль – це біль, який з кожним роком стає для нас важчим. Чому? Лише зараз ми починаємо усвідомлювати, який подвиг вчинили ліквідатори. Їхньому поколінню і, мабуть, нашому ще не до кінця зрозуміло, що вони, дійсно, врятували світ.

Тому, шановні колеги, прошу зараз вшанувати хвилиною мовчання ліквідаторів і всіх тих, які постраждали від наслідків Чорнобильської катастрофи. (Хвилина мовчання).

Дякую.

Тридцять п'ять років болю, смутку і жалю. Сотні тисяч зламаних доль і життів.

Минуле скликання прийняло ганебне рішення скасувати ряд пільг ліквідаторам, чорнобильцям, тому наша фракція ініціює сьогодні їх відновлення. Це найменше, що держава може зробити для цих людей, які віддали своє життя і здоров'я.

Ви знаєте, зараз у Комітеті з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів знаходяться 11 так званих чорнобильських законопроектів, і в цей четвер законопроект [№ 4555](#) про суттєве підвищення пенсій по інвалідності ліквідаторам наслідків Чорнобильської катастрофи голосуватиметься в залі. Я закликаю кожную фракцію проголосувати та відновити справедливість. У разі прийняття цього проекту розмір пенсії ліквідаторів Чорнобильської катастрофи, осіб з інвалідністю I, II, III груп зросте від 1 до 4 тисяч гривень. Це суттєве підвищення і відновлення справедливості.

Я хочу сказати, що цієї неділі ми разом з колегою Тетяною Грищенко об'їхали райони Житомирщини, що найбільш постраждали, після Чорнобильської зони, від аварії на Чорнобильській АЕС. Це, дійсно, мужні люди. Коли ми дивилися їм в очі, коли з ними спілкувалися, ми розуміли, що це герої. Тому пам'ять про них буде жити вічно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Володимирівна Тимошенко.

ТИМОШЕНКО Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Хочу звернутися до всіх українців, які слухають зараз засідання Верховної Ради, і прошу те, що ви почуєте, передайте своїм знайомим, друзям, родичам – усім, кому зможете.

Я думаю, що сьогодні люди щодня стикаються з проблемами, які пов'язані з COVID-19, з бідністю, з тарифами, з війною, але народні депутати зібралися в локдаун на засідання Верховної Ради не для того, щоб вирішити хоча б одне людське питання. Уже другий тиждень збираються у Верховній Раді всупереч епідемії, пандемії, локдауну лише для того, щоб завершити процес розпродажу сільськогосподарської землі. Уже другий тиждень розглядатимуть нищівні для України зміни до Земельного кодексу.

Запам'ятайте: голосують за п'ять пунктів.

Перше. Повністю усувають державу від контролю за використанням сільськогосподарської землі. Такого немає більше ніде у світі: можна буде робити все що завгодно із землею і нічого нікому за це не буде. Після того як прийняли закон про розпродаж землі, тепер говорять: робіть з цією землею все, що захочете.

Друге. Чинним Земельним кодексом встановлено заборону на продаж землі іноземцям – скасовують. Чинним Земельним кодексом встановлено заборону на зняття верхнього родючого шару ґрунту, 1 метр, – і це скасовують. І по всьому кодексу, де йдеться про родючі землі України, узагалі прибирають слово «Україна», тому що їм треба просто зробити Земельний кодекс, по суті, для колонізації України.

Але це ще не все. Зараз по всій країні йде програма рейдерства, яку, на думку людей, очолює керівник аграрного комітету Верховної Ради. Я можу сказати, що ми останні тижні – з тими людьми, які позбавлені права обробляти свої паї, бути фермерами, створювати кооперативи, тому що до них заслали «тітушок», «чорних» реєстраторів і їх землі забирають сьогодні незаконно. Судді це освячують, силові структури покривають, людей б'ють, ламають їм ноги, руки, але все це нікого не цікавить.

Тому ми вимагаємо негайного розслідування у Верховній Раді щодо рейдерства земель, негайного припинення взагалі всього, що пов'язане зі знищенням української сільськогосподарської землі і її розпродажем.

Вимагаємо референдуму, який треба провести за народною ініціативою і до того зняти з розгляду всі законопроекти про розпродаж землі. Не робіть історичних помилок!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кулініч Олег Іванович.

КУЛІНІЧ О.І., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 147, Полтавська область, самовисуванець). Доброго ранку, шановний пане Голово, шановні колеги, шановні виборці! З 16 березня Верховна Рада розглядає законопроект [№ 2194](#), пішов уже четвертий пленарний тиждень. Хотів декілька слів сказати, про що саме цей законопроект. Він – про повноваження, а саме про те, хто повинен бути розпорядником земель у межах об'єднаних територіальних громад.

Декілька слів з історії цього питання. До 2002 року землями за межами населених пунктів розпоряджалися місцеві ради. Після прийняття нової редакції Земельного кодексу повноваження щодо сільськогосподарських земель перейшли до районних державних адміністрацій, а повноваження щодо несільськогосподарських земель перейшли до ОДА і Кабінету Міністрів. З 2013 року повноваження щодо сільськогосподарських земель перейшли до Держгеокадастру, і масовий та безконтрольний дерибан землі почався саме 2013 року.

Були популярні різні схеми. Найперша – це роздача землі для створення і ведення фермерського господарства. Як правило, фермерське господарство не створювалося, а збільшувалися земельні банки тих, які порішали питання із розпорядником. П'ять років тому запрацював ініційований мною закон про земельні аукціони, цю схему було перекрито. Розпочалася нова схема – роздача землі для ведення особистого селянського господарства. Ідея законодавчо начебто добра, тому що землі повинні були отримати люди, які живуть у сільській

місцевості і хотіли б займатися селянським господарством, соціальна сфера села... А як правило, землі роздавалися і роздаються зараз на підставних осіб і відразу ж перепродаються. Чому? Тому що землі ОСГ у нас не під мораторієм і знову-таки збільшуються земельні банки не тих людей, які живуть конкретно у селі, а підставних осіб.

Хотів би сказати, що в нас зараз створено більше 1 тисячі 470 об'єднаних територіальних громад. Давайте запитаємо у кожного голови ОТГ, у кожного місцевого депутата, хто повинен бути розпорядником земель у межах громади? Я впевнений, що кожен скаже, що лише громада. Якби розпорядниками цієї землі були громади, такого безконтрольного дерибану не було б, тому що тисячі гектарів під приводом різних схем вивели із земель державної і комунальної власності. Ситуація дійшла до абсурду – сінокосами, городами, громадськими пасовищами розпоряджається не громада, а чиновник з обласного центру, як правило, який призначається з Києва. Чи це нормально? Думаю, що ні.

Тож якщо ми, дійсно, хочемо закінчити реформу децентралізації, якщо хочемо створити потужні самодостатні громади, то повинні дати їм ресурс. А єдиний фінансовий ресурс громади – це земля. Тому обов'язково законопроект № 2194 треба підтримувати і дати громадам повноцінне, законне право розпоряджатися власною землею.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Час на виступи вичерпаний.

Переходимо до розгляду питання порядку денного. Законопроект [№ 2194](#). Поправка 2279. Павленко. Наполягає. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ПАВЛЕНКО Ю.О., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановний пане Голово, шановні колеги! Я наполягаю на поправці 2279.

Ми вкотре наголошуємо, що даний законопроект, на жаль, не відповідає потребам та інтересам українських громадян. На жаль, цей законопроект відкриває можливість для купівлі землі іноземцями. На жаль, у разі ухвалення цього законопроекту і взагалі початку в цьому році так званої земельної реформи українських громадян крок за кроком позбавлятимуть можливості жити на власній землі. Тому прошу поставити цю поправку на голосування.

Я вкотре звертаюся до колег: давайте відхилимо даний законопроект, направимо на доопрацювання і зробимо все – підготуємо державу, підготуємо людей для того, щоб вони могли бути повноцінними власниками своєї землі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2279. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2281. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую, вельмишановний пане Голово. Безумовно, ми зараз будемо ставити також і цю поправку на голосування, але спочатку я хотів би звернутися до наших колег, що ми, коли заходили... *(Шум у залі)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вас не чути, Олександр Сергійовичу.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Погано чути, так? Колеги трохи шумлять *(Шум у залі)*.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Із монобільшості!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги... *(Шум у залі)*.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Пане Голово, жваве обговорення норм, що вносяться до Земельного кодексу, провокує дискусію.

Я хотів би звернути увагу на те, що ми вже говорили про відсутність економічного та соціального ефекту в змінах, які пропонуються. Ми зробили відповідний аналіз, розрахунки. У нас сьогодні є значна кількість поправок і ми зможемо в принципі озвучити по кожному окремому параметру, які фінансові показники, які соціальні, які інвестиційні від'ємні показники будуть у результаті реалізації даних ініціатив.

Тому прошу підтримати цю поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2281 Колтуновича. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 58.

Дякую.

Наступна поправка 2282. Плачкова.

Поправка 2295. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане Голово, шановні колеги! Дана поправка надзвичайно важлива і стосується того, щоб хоча б якось привести цей законопроект у відповідність з нормами Конституції і чинного законодавства.

Разом з тим хотів би звернути увагу кожного, хто наполягає на ухваленні цього законопроекту. Ось останнє соціологічне дослідження, проведене компанією SOCIS. На запитання: як ви вважаєте, події в Україні розвиваються в правильному чи неправильному напрямі, більше 67 відсотків українських громадян сказали, що ситуація в Україні розвивається в неправильному напрямі, і лише 15 відсотків сказали, що в правильному. Однією з причин такої оцінки дій влади є, зокрема, і так звана земельна реформа. Тому, можливо, треба зупинитися, схаменутися і почати працювати в інтересах українських громадян, а не транснаціональних компаній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2295. Комітет її не підтримав. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 61.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2307. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Поправка 2306. Пане Голово, здається...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, поправка 2306.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую за можливість представити поправку 2306. Знову повертаючись до дослідження SOCIS щодо того, як українські громадяни оцінюють нинішнє становище в Україні, чи воно їх задовольняє, чи можна так жити, більше 40 відсотків українських громадян сказали, що терпіти вже просто неможливо, ще 43 відсотки сказали, що жити важко, але ще можна терпіти, і лише 14 відсотків говорять, що не все так погано і жити можна. Я думаю, що цих 14 відсотків навіть ми знаємо поіменно.

Тому вкотре звертаюся до вас. Давайте даний законопроект, прийняття якого зробить життя українських громадян ще більш неможливим, і вони вже точно не терпітимуть, для того щоб не створювати суспільних заворушень...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2306. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 64.

Рішення не прийнято.

Поправка 2307. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановні колеги, на продовження попереднього виступу вкотре звертаюся до вас: давайте відхилимо даний законопроект і почнемо працювати відповідно до Конституції і чинного законодавства.

Учора, зокрема, у мене була можливість спілкуватися з меліораторами під час вшанування пам'яті тих меліораторів і водників, які захистили країну 35 років тому. Відверто вам скажу, у людей обурення від ініціатив влади щодо фактично ліквідації чи розподілу Державного агентства водних ресурсів України,

що може призвести до катастрофічних наслідків у країні, а це разом з земельною реформою просто може зруйнувати країну зсередини.

Прошу поставити поправку на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2307. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 60

Рішення не прийнято.

Поправка 2308.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане Голово, ми вже перейшли до четвертого тому поправок і кожна з поправок, внесених «Опозиційною платформою – За життя», спрямована на одне – захистити інтереси українського селянина, захистити інтереси Української держави, не дати можливості вкрасти українську землю і позбавити українців майбутнього. Тому ми будемо продовжувати наполягати на кожній поправці з тим, щоб, можливо, нас почули як у цьому залі, так і в країні, що не можна в нинішніх умовах так легко віддавати українську землю. Не можна продавати землю, коли кожен українець з кожним днем стає біднішим. Прийдуть іноземці, які дуже швидко скуплять нашу землю, або місцеві олігархи і позбавлять наш народ можливості розвитку і майбутнього.

Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2308. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 66.

Рішення не прийнято.

Поправка 2309.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане Голово, шановні колеги, прошу дану поправку поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми можемо відразу проголосувати і за поправку 2310, і за поправку 2311, я ж правильно розумію, так?

Ставлю на голосування поправку 2309. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 65.

Рішення не прийнято.

Поправку 2310 Павленка комітет не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 63.

Рішення не прийнято.

Поправка 2311. Комітет її також не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

Дякую, Юрію Олексійовичу, за конструктивну позицію.

«За» – 62.

Рішення не прийнято.

Поправку також не підтримано.

Поправка 2322. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, вельмишановний пане Голово, але прошу повернутися до поправки 2312 Славицької. Просто Волошина немає, але є спів-автор Славицька. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми пройшли всі поправки. Поправка 2322 – хороша, так? Давайте поки розглянемо поправку 2322, а далі подивимося.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Вельмишановний пане Голово, я паралельно дивлюся трансляцію в *YouTube* на смартфоні і там якраз видно, що ми ще не заходили, ми перемотали назад, наш колега озвучував інші поправки. Але я вже озвучу свою поправку.

Подивіться, ми говорили про наслідки реалізації земельної реформи. Важливий показник – це динаміка урожайності основних сільськогосподарських культур. У 2020 році ми отримали показник 42,5 центнера на гектар. Якщо ми беремо підприємства, то це 46 центнерів, якщо беремо господарства населення, – 31,9 центнера з гектара, це важливі цифри.

Чому ми вносили поправки щодо меліорації? Тому що є інша динаміка і динамічні ряди. Якщо ми беремо політі землі, то урожайність відразу становить 59,1 відсотка, тобто значно вища. Тому з цієї точки зору, на наш погляд, необхідно сконцентруватися на заходах з модернізації водогосподарсько-меліоративної інфраструктури, зі збільшення поливних площ тощо, а не розпродавати землі, те, що...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2322 Колтуновича. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 69.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2327. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане Голово, це поправка 2327, але я просив би потім повернутися до поправки 2321 Королівської і Павленка. Я на місці і готовий їх представляти.

Дану поправку прошу поставити на голосування. Вона також важлива з точки зору того, щоб такий закон захищав інтереси українських громадян, відповідав Конституції і чинному законодавству, а не порушував його.

Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я поставлю на голосування дві поправки. Поправку 2321 Королевської і Павленка я, дійсно, пропустив.

Поправка 2327. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 67

Рішення не прийнято.

Поправка 2321. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую, пане Голово. Так, цю поправку внесено спільно з народним депутатом Наталією Королевською. Вона стосується підпункту 27 пункту 11 законопроекту. Ми пропонуємо статтю 51 Закону «Про землеустрій» доповнити пунктом такого змісту: «рішенням відповідного органу місцевого самоврядування про розроблення проекту землеустрою».

Чому важлива ця поправка? Так, як відповідно до статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», виключно до компетенції сільських, селищних, міських рад належить вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин та прийняття відповідного рішення. Тому рішення органу місцевого самоврядування з питань земельних відносин повинно включатися до переліку документів, які повинні бути в проекті землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб. Ми наполягаємо на тому, щоб повноваження місцевих органів влади були збережені.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2321. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 67.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2328. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Я просив би також повернутися до поправки 2322 пана Колтуновича.

Щодо цієї поправки. Уже неодноразово лунало в цьому залі про ситуацію, яка може статися з українською меліорацією, з Державним агентством водних ресурсів. Я вкотре звертаюся до керівника профільного комітету, до профільних міністрів з питань екології та агропромислового комплексу: не поспішайте з рішенням про розподіл, воно може призвести до дуже неочікуваних негативних наслідків. Порадьтеся з експертами, спеціалістами, тому що навіть перетворення на ДП, на жаль, теж виглядає дещо як афера, яка може спричинити дуже серйозні наслідки для водного господарства країни. Будь ласка, вивчіть ще раз це питання, там не все так просто, як здається, і бажання залучити гроші...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2328. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 68.

Рішення не прийнято.

Поправка 2329. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую, пане Голово. Завершуючи тезу про ситуацію в єдиному водно-меліоративному комплексі, який можуть зруйнувати нібито для того, щоб залучити якісь мільярдні кредити, які виглядають дуже сумнівно, але такий непрофесійний підхід без детального аналізу ситуації, без вивчення всього комплексу може дуже болісно вдарити і по агропромислому комплексу, і по екології, і найголовніше – зруйнувати те, що будувалося десятиліттями і фактично сьогодні сформувало потужну аграрну базу нашої країни, просто перетворимося на пустелю.

Ще раз наголошую, давайте детально вивчимо ситуацію, а не вносити в авральному порядку, як на завтра планується на засіданні Кабінету Міністрів внести розпорядження і просто зруйнувати відповідне агентство з незрозумілих причин і незрозумілим методом.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради
України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 2329. Комітет пропонує її відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 63.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2330. Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Пане головуючий, дякую за можливість представлення поправки, яка стосується абзацу третього статті 51 Закону України «Про землеустрій» і спрямована на те, щоб у разі реалізації цієї так званої реформи і запровадження норм такого закону були максимально захищені інтереси громад, були створені можливості впливати на ситуацію органів місцевого самоврядування, щоб не прийшли нечисті на руку ділки і не позбавили громади їхньої землі, щоб не творили на ній те, що захочуть. На жаль, лунають гарні заяви про те, що цей законопроект для них, але насправді в разі його реалізації все може статися навпаки, і ми про ці ризики говоримо відкрито.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2330. Комітет пропонує її відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 71.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2337. Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане головуючий, ця поправка стосується абзацу другого статті 52 Закону «Про землеустрій» і спрямована на те, щоб усі процедури щодо погодження, щодо надання дозволів, щодо початку відповідних робіт і передачі землі в конкретних об'єднаних територіальних громадах відбувалися з максимальним урахуванням інтересів жителів цих громад і органи

місцевого самоврядування могли впливати на те, що відбувається на їхній території.

Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2337 народних депутатів Лукашева і Павленка. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 69.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2339. Іван Григорович Кириленко.

КИРИЛЕНКО І.Г., член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні друзі, шановний пане головуєчий! Хочу нагадати вам події, які вже ніхто не пам'ятає, бо вони пройшли непомітно.

У 2003 році Україна опинилася на межі голоду, загинув увесь урожай хліба, усі озимі посіви на 8 мільйонах гектарів були знищені трикратним нападом морозу. Ситуацію врятували тим, що завозили зерно з 37 країн світу. Україна, експортер зерна, вперше за 300 років завозила. Але біда полягала в тому – чим сіяти, бо і насіннєві посіви загинули? Друзі, врятували землі науки – 700 тисяч гектарів, державні землі. Наука піднялася, врятували насінництво. Приватний власник сам залишився без насіння.

Що це за поправка? Нею пропонується зберегти в Земельному кодексі державний контроль за сівозмінами, за еколого-економічним обґрунтуванням сівозміни. Відхилити, знищити контроль, що ми...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2339 народних депутатів Кириленка та Івченка. Комітет пропонує її відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 84.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2342. Волошин. Будь ласка.

ВОЛОШИН О.А., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую, пане Руслане. Я хочу повністю підтримати те, що сказав шановний пан Кириленко, у компетенції якого в аграрних питаннях, думаю, ніхто не сумнівається. Саме тому й зберігається суттєвий державний контроль за аграрними відносинами в ключових країнах світу, у тому числі Франції, Німеччині, що це питання національної безпеки, де невидима рука ринку далеко не все може врегулювати.

Тож ми проти не лише запуску ринку землі в нинішніх умовах, а й проти радикального зменшення державного контролю за всіма аспектами аграрних відносин, оскільки в критичних умовах бізнес завжди думатиме про себе, і він має думати про себе, тому що завдання бізнесмена – це максимізація прибутку. Це абсолютна елементарна політекономія. У той час як завдання держави – турбота про всіх громадян незалежно від економічних умов, які склалися.

Тому нас дуже дивує цей...

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2342. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 64.

Рішення не прийнято.

Поправка 2343. Волошин.

ВОЛОШИН О.А. Дякую, Дмитре Олександровичу. Далі, щодо безпеки. Звичайно, мене особисто як міжнародника найперше турбує те, чому досі парламент навіть на позачергових засіданнях, якщо вже ми такі погані, нібито блокуємо чергові засідання своїми поправками, не включається в процес мирного врегулювання конфлікту на Донбасі.

Слава Богу, що великі держави між собою ведуть якийсь діалог з цього приводу. Слава Богу, що щось відбувається по лінії Москва – Вашингтон, Париж, Берлін тощо. А ми бачимо, як сказав один із віце-прем'єрів: «Що на думці у влади? А у влади за графіком – огороди», – тобто дерибан землі, а не турбота про те, як забезпечити мир на Донбасі та убезпечити Україну від набагато гіршої ситуації.

Ми ще раз наголошуємо, що запуск ринку землі в умовах незавершеного конфлікту на Донбасі, який може в будь-який момент перерости у велику війну, не просто злочинне, а дурне рішення, тому наполягаємо на тому, щоб цей законопроект зараз відкласти.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2343. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 65.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2345. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, вельмишановний пане Голово. У даній поправці я хотів би звернути увагу на те, що посилюється відмінність і диференціація і в економічному, і в соціальному розвитку регіонів. Відповідно якщо

беремо частку валового регіонального продукту в загальному ВВП країни, то, наприклад, на Київ доводиться майже четверта частина – 24 відсотки вироблених товарів і послуг, експорт та імпорту. Тобто 24 відсотки ВВП займає лише Київ, Дніпропетровська область – 9,8, Харківська область (третє місце) – 6 відсотків, інші регіони – Київська, Полтавська, Львівська області тощо. Тому з цієї точки зору в нас посилюватиметься нерівність у реалізації, запровадженні земельної реформи. Це перше.

Друге. У поправці 2322, яку ми пропустили (за стенограмою ми побачили, що її не проходили), звертається увага на те, про що казав мій колега, що громадяни України не можуть реалізувати земельні паї, які знаходяться у їх власності, за ціною, яка є на сьогодні в країнах Європейського Союзу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2345 Колтуновича. Комітет її не підтримав. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 63.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2348. Кириленко.

КИРИЛЕНКО І.Г. Шановні колеги, про що поправка? Знову-таки про державний контроль. Якщо із чинного Земельного кодексу виключаються норми щодо контролю за сівозмінами – це монокультура, це знищення ґрунтів. Якщо виключаються норми щодо проектів землеустрою – це означає «що хочу, то ворочу».

Друзі, невже для нас не є прикладом країни Балтії, які це пройшли, де землі скупили іноземці, а потім їх законсервували до кращих часів або змусили брати в оренду місцевих фермерів? Уявіть: орендну плату треба заплатити, прибуток отримати, податки заплатити. Хіба можна такі речі допускати? Це прямий шлях до спекуляції нашими землями нашими або зарубіжними нуворишами, це консервація земель до «лучших времен», як кажуть.

Друзі, що ми робимо? Державний контроль усувається повністю. Сорока-мільйонна нація може, дійсно, опинитися в один із моментів на межі голоду. Давайте зупинимося. Не можна безконтрольно це пускати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т., голова Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний колего, комітет не підтримує ідеї щодо запровадження проектів обов'язкових сівозмін. Пояснюю чому, декілька причин.

Перше. Це не має широкої практики у світі в умовах ринкових економік.

Друге. У нас була така спроба 10 років тому, яка закінчилася нічим насамперед через реакцію аграрного ринку.

Третє. Я абсолютно впевнений, що на практиці це неможливо реалізувати. Чому? Уявіть ситуацію, коли хтось посіяв озимину, вона погано зійшла, і він приймає рішення пересіяти кукурудзу. А деколи рішення, як зараз, треба приймати швидко. Наприклад, цього року в нас багато опадів, пізній холодний посів і деякі фермери відмовляються від соняшнику й кукурудзи на користь сої, тому що це пізніший посів. Як їм за тиждень погоджувати сівозміну?

Комітет вважає, що це нереально ані в теорії, ані на практиці, через це в даній поправці відмовлено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2348. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 72.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2361. Волошин.

ВОЛОШИН О.А. Дякую, пане головуєчий. Знову-таки про державний контроль. Справді, як ми бачимо, йде до того, що свято наближається (єдине, радимо вам без феєрверків відзначати таку велику подію – ухвалення цього законопроекту, щоб усе-таки не дратувати настільки народ) і ринок землі буде запущений у тому вигляді, як ви цього бажаєте. Але самі розумієте, особливо ви, Миколо Тарасовичу, що важливо зберегти істотний державний контроль за діяльністю аграрного бізнесу, тому що як людина, яка працює в цьому секторі, ви знаєте, скільки є зловживань. Я кажу не про те, що українські або якісь інші підприємці особливо погані, вони такі, як всюди, тому що це їх пряме завдання – заробляти скрізь, де держава це дозволяє зробити.

Я з особистого досвіду співпраці з однією великою енергетичною західною компанією знаю, що в Європі і в Сполучених Штатах Америки вони працюють за одними правилами, а в Нігерії, наприклад, зовсім за іншими, тому що там інший контроль за їх діяльністю. Чому ми прибираємо цей контроль? Можна дати відповідь, Миколо Тарасовичу?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т. Шановний колего, дійсно, норми про погодження землеустрою виключаємо. Чому? Справа не в державному контролі в цій частині, а в неодноразовому дублюванні одних і тих самих норм. Що відбувається? Перший раз державний орган приймає заяву від фермера, від фізичної особи, яка просить вчинити певні дії, наприклад, надати землю в оренду тощо, перевіряє цю заяву на відповідність, після того дозволяє йому це робити. Другий раз

погоджує проект землеустрою, ті самі документи. Третій раз погоджує, робить державну експертизу. І четвертий раз, коли ці всі документи вносяться до кадастру, ще раз перевіряє.

Ми ці дві норми виключаємо, це одні й ті самі чотири процедури, залишаємо дві, і все.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2361 народного депутата Волошина. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 67.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2362. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую. Вельмишановний пане Голово, хотів би сказати на продовження того, що говорив колега Олег Волошин. Чому взагалі сьогодні в Україні проводиться така фінансово-економічна політика? Наприклад, дані щодо державного боргу – 91,5 мільярда доларів. Коли приходила нова Верховна Рада, було майже на 10 мільярдів доларів менше, тобто ми збільшили держборг на 10 мільярдів доларів. Нам влада – Мінфін, Кабмін – наводять аргументи, що земельні закони необхідні для того, щоб отримати транші МВФ, тому що це наш стратегічний зовнішньоекономічний партнер.

Відкриваю дані Мінфіну, дивлюся: зовнішній борг – на МВФ доводиться 4,2 мільярда доларів, гарантований державою зовнішній борг – 6,5 мільярда доларів, загалом 10,7 мільярда доларів. 10 мільярдів доларів від 90 мільярдів доларів – це не стратегічний тримач українських боргових документів і валютний позичальник. Тому з цієї точки зору нам необхідно відстоювати національні економічні інтереси і змінювати фінансово-економічний курс, а не...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2362 Колтуновича. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 68.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2371. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую. Вельмишановний пане Голово, шановні депутати, я хотів би завершити те, що казав у попередньому виступі, що питання кількох мільярдів доларів – це не та ціна, де ми маємо поставити на кін 8 відсотків світових запасів чорноземів. Запам'ятайте, це найважливіше. Це перше.

Друге. В яких умовах ми запускаємо з 1 липня ринок землі? У нас же з травня оголосили нові тарифи на житлово-комунальні послуги, зокрема ціну на газ. Наприклад, у ряді регіонів ціна на газ стартуватиме з 10 тисяч 38 гривень за тисячу кубів: 7,99 гривні плюс 1 гривня 79 копійок і плюс ПДВ на доставку. Це

ви так робите громадянина України платоспроможним, щоб він купував 1 гектар землі? Чи ви для того це робите, щоб він продав і розрахувався за комунальні послуги? Ці речі ганебні, неадекватні, особливо в умовах, коли знижується середня митна вартість газу. Реалізувати в таких умовах земельну реформу злочинно не лише стосовно громадян України, а й стосовно самих себе, і ви це побачите в соціологічних дослідженнях.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2371. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 65.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2376. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую, пане Голово. Шановні колеги, власне, дана поправка стосується абзацу другого статті 54 Закону України «Про землеустрій». Її важливість можна підтвердити таким прикладом. Учора лунало багато пафосних, гарних, правильних слів про подвиг чорнобильців, і вони, дійсно, заслуговують кожного сказаного слова ціною свого життя, яким врятували світ. Разом з тим дуже важливо було зробити одну просту дію – виконати рішення Конституційного Суду і повернути пільги, які їх захищали, до законодавства України, дати їм можливість повноцінного нормального життя. Але, на жаль, лише пафосні слова – і жодної конкретної дії на захист реальних ліквідаторів-чорнобильців.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2376. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 67.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2377. Волошин.

ВОЛОШИН О.А. Прошу передати слово Славицькій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Славицька Антоніна Керимівна.

СЛАВИЦЬКА А.К., член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановний головуєчий, шановні колеги, ця поправка аналогічна до попередньої, яку представив мій колега Олег Волошин. Нею передбачається внесення змін до Закону «Про землеустрій», а саме пропонується залишити в статті 54 положення про те, що робочий проект землеустрою має включати рішення Верховної Ради

Автономної Республіки Крим, Ради міністрів АРК, відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування про його розроблення.

Користуючись нагодою нагадаю, оскільки вже минув тиждень і, може, колеги та виборці забули, чому, власне, не варто підтримувати цього проекту закону в запропонованій редакції і чому ми наполягаємо на тому, що він не може бути проголосований. Головне, що в ньому пропонується скасувати вимоги щодо цільового використання земель сільськогосподарського призначення, у тому числі й заборону передачі таких земель у власність іноземцям та прирівняним до них особам.

А цю поправку прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2377. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 61.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2385. Славицька.

СЛАВИЦЬКА А.К. Прошу передати слово Волошину Олегу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Волошин Олег Анатолійович.

ВОЛОШИН О.А. Дякую, Дмитре Олександровичу. Я ще раз хочу подякувати Миколі Тарасовичу за те, що він відповідає на наші запитання. Тобто зрозуміло, що законодавець і у вашій особі, і як комітет не мав на увазі зробити все погано. Але загальна філософія цього законопроекту і в цілому всього підходу до аграрної реформи полягає в тому, що попри і важку економічну ситуацію, і важку ситуацію з пандемією, яка в Україні, напевно, найгірша в Європі з огляду на повний провал кампанії з вакцинації, і на безпекову ситуацію... Я просто ніяк не можу зрозуміти, чому, навіть ухваливши цей законопроект, ми не можемо включити до перехідних положень норму про відтермінування запуску цього ринку землі хоча б на рік. Адже сьогодні, напевно, найгірша економічна і безпекова ситуація за останні роки, що визнається і на міжнародному рівні, саме тому стільки переговорів відбувається...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2385. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 62.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2389. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане Голово, шановні колеги, дана поправка стосується підпункту 32 пункту 11 законопроекту і нею, зокрема, передбачається в статті 55 Закону «Про землеустрій» слова «без рішення власника земельної ділянки» замінити словами «за погодженням із власником земельної ділянки».

На наш погляд, зміни, запропоновані авторами законопроекту та комітетом до другого читання, суперечать основним принципам права власності, а право власності в Україні охороняється Конституцією України і законами. Тому моя поправка спрямована на захист інтересів громадян і на приведення даного законопроекту у відповідність із Конституцією України.

Прошу поставити на голосування.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2389. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 63.

Рішення не прийнято.

Веде засідання Голова Верховної Ради України **РАЗУМКОВ Д.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2398. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую. Вельмишановні колеги, на продовження теми: чому Зеленський продає українську землю, чому реалізується така ганебна економічна політика? Напевно, тому що такий інтелектуальний контент здатні продукувати нинішній Офіс Президента і Кабінет Міністрів, у тому числі й наша Верховна Рада.

Подивіться, на фоні тотального падіння ключових макроекономічних показників, зростання тарифів, падіння реальних доходів населення, галопуючої інфляції (нагадаю, на окремі види товарів і послуг є двократне зростання цін) пропонується розпродаж української землі.

Повторюю, до 20-40 тисяч доларів, а в окремих випадках і 80 тисяч доларів за гектар доходить ціна в країнах Європейського Союзу, а в нас – 1-2 тисячі доларів за гектар. Хіба ж це не обман? Хіба це достойна ціна української землі, спроможної, з високим рівнем гумусу тощо? Тому з цієї точки зору впроваджувати подібні законодавчі ініціативи необхідно з реалізації насамперед інституту оренди землі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2398 Колтуновича. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 63.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2408. Волошин.

ВОЛОШИН О.А. Дякую, Дмитре Олександровичу. Я вдячний Миколі Тарасовичу за те, що він відповідає на наші запитання і ми можемо знайти якусь спільну мову, і це дуже правильно.

Але є загальний підхід, і ви як людина, яка вийшла з бізнесу, дійсно, це добре знаєте. Я нещодавно обговорював з представниками сектору нерухомості ту ситуацію, яка склалася в Україні буквально тиждень тому, коли ми з дня на день очікували ескалації, ледь не повномасштабного вторгнення Росії. Автоматично ціни на всю нерухомість, і це було видно і по курсу гривні, і по всьому іншому, не те щоб спускалися до нуля, але були близькі до цього. Зараз ситуація потроху нормалізується, але ж вона ніяк системно не вирішена і залежить далеко не лише від дій української влади, яка, на жаль, нічого принципово...

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради
України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2408. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 61.

Рішення не прийнято.

Поправка 2417. Колтунович Олександр Сергійович. Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую. Вельмишановний головуючий, шановні народні депутати і, головне, шановні виборці! У нас на сьогодні є дані соціологічних досліджень, що три четверті громадян України вважають Зеленського головним невдахою минулого року. Чому це відбувається? Не тому, що є якась певна антипатія до особистості Президента, а до того псевдоекономічного й антисоціального курсу, який проводився впродовж кінця 2019 року, всього 2020 року і початку 2021 року.

Як можуть сприйматися влада і Кабінет Міністрів, які безсоромно піднімають ціни на газ для населення, які за безцінь продають земельні ділянки, які мають коштувати в десятки разів більше, ніж те, що на сьогодні відбувається на ринку? Як може підтримуватися влада, яка безсоромно вводить санкції проти громадян України, фізичних і юридичних осіб? Коли вводяться санкції проти трьох незалежних телеканалів, які проводили відповідну політику і все це висвітлювали?

Це результати єдиної бездарної політики Зеленського і його Кабінету Міністрів. Мають бути...

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2417. Комітет її не підтримав. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2424. Волошин.

ВОЛОШИН О.А. Дякую. Знову продовжу те, що перед цим не встиг завершити. Усім зрозуміло, що в цих умовах питання принципово не вирішено, і слава Богу, що в Офісі Президента нарешті почалися якісь натяки на конструктивну готовність до серйозної, принципової розмови щодо всього переліку питань – і стосовно утисків російської мови, і, очевидно, будуть питання стосовно закриття каналів, і стосовно утиску опозиції тощо.

Але ми розуміємо, що певна ситуативна деескалація не є розв'язанням проблеми. Я не знаю, яка людина в нинішніх умовах буде серйозно налаштована на вкладання інвестицій саме в аграрний бізнес, окрім спекулянтів, які мають зайві гроші або корупційного походження, або спекулятивного походження і думають – купимо про всяк випадок, а там подивимося, навіть якщо Україна буде в інших кордонах, щось з цією землею зробимо, така в них логіка. Ну, я навіть коли спілкуюся з колегами...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2424 Волошина. Комітет її не підтримав. Прошу визначитися та голосувати. Позицію комітету ви чули.

«За» – 60.

Рішення не прийнято.

Поправка 2427. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую, пане Голово. Надзвичайно важлива поправка, спрямована на те, щоб внести необхідні зміни до Закону «Про землеустрій» щодо захисту інтересів українського селянина і громади. Тому ми продовжуємо наполягати на наших поправках.

Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2427. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 60.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.
Поправка 2442. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Вельмишановний пане Голово, на підтвердження слів, які я щойно казав, хотів би навести дані соціологічного дослідження групи «Рейтинг», яка оцінювала суспільно-політичні настрої населення 6-7 квітня. Серед опублікованих даних ми бачимо, що запропонована земельна політика, псевдоекономічна й антисоціальна політика, ганебна тарифна політика призвели до того, що рейтинг Президента знизився до 22,2 відсотка. Нагадаю тим, хто забув, що Президент обирався 73 відсотками виборців.

Я це доводжу до того, що суспільство, громадяни України абсолютно не сприймають тієї політики, яку на сьогодні проводять Президент і Кабінет Міністрів України. Я неодноразово наполягав і наша партія виступає за те, що цей Кабінет Міністрів має бути відправлений у відставку за вакцинацію, за цю ганебну економічну політику, за тарифи, які зростають порівняно з попередниками, які обіцяли знизити у два рази, – за все. Вони не мають морального права...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2442 Колтуновича. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2443. Волошин.

ВОЛОШИН О.А. Дякую. Нарешті я завершу свою думку, яка розтягнулася на три поправки. Миколо Тарасовичу, я розумію, що ви політик, а не підприємець, але скажіть чесно, наскільки це можливо, чи в нинішніх умовах ви стали б, наприклад, серйозно вкладати в аграрний бізнес в Україні, вбачаючи всі ризики, які є на сьогодні, чи зачекали б? Тому що я можу сказати з досвіду спілкування з колегами парламентаріями з інших країн, що вони поки не готові навіть говорити про візити парламентських делегацій. Вони кажуть: «Нехай у вас там усе «устаканиться» хоча б трохи. Може, десь на кінець року».

Ось у чому питання: наскільки ви, дійсно, вірите, що в Україну зайдуть серйозні інвестори, а не спекулятивний капітал?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Як завжди, позиція комітету. Миколо Тарасовичу, вам слово.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т. Ви знаєте, колего, ми нещодавно зустрічалися з багатьма фермерами і підприємцями в цій сфері. На думку більшості, оскільки вже є фактом те, що цього року набирає чинності закон про зняття мораторію, саме

цей рік є вдалим для цього. Не через інші обставини, а через те, що цього року світові, у тому числі українські ціни на зернові найвищі за останні 13 чи 14 років. Тобто переважно фермери розраховують на хороші прибутки, є вже достатнє авансування. Тому якщо ви поставите запитання, чи відкладати реформу, я впевнений, більшість з них скажуть ні, і це правда.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2443. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2444. Кива. Немає Іллі Володимировича?

Шуфрич Нестор Іванович.

ШУФРИЧ Н.І., голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую, пане Голово. Ми домовилися з колегою Кивою, що сьогодні я доповідатиму поправки. Дякую за вашу увагу.

Шановні колеги, відповідна поправка стосується контролю держави за землеустроєм, щоб контролюючим органом був саме центральний орган державної влади.

Ви знаєте, я три дні провів в Угорщині і з заздністю дивився, як держава піклується про землю. Там обмежили право продажу іноземцям узагалі на 100 відсотків без винятків, обмежено продаж землі людям у приватну власність. Якщо вони хочуть продати, то лише сусідам або державі. Отак треба дбати про національну продовольчу безпеку.

Тому прошу підтримати поправку щодо контролю.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2444 Шуфрича та Киви. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 62.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2450. Нестор Іванович Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, пане Голово. Поправка також стосується посилення державного контролю щодо питань нагляду у сфері землеустрою. Ми також сьогодні стурбовані тим, що фактично примусимо людей (вибачте, не ми, а ви як влада) продати землі за безцінь. У тій же Угорщині, яка буквально за декілька сотень кілометрів від України і в якій, до речі, на цьому тижні буде

вакциновано половину населення – 4 мільйони, середня ціна на землю 8-10 тисяч євро за гектар. Чому ми зараз спонукаємо людей продавати землю за безцінь, незрозуміло. Це злочин проти землевласників.

Поправку прошу проголосувати.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради
України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2450 народних депутатів Шуфрича та Киви. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2451. Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний головуючий, шановні колеги, дана поправка стосується статті 61 Закону України «Про землеустрій». Але я хотів би підтримати позицію, з якою виступали Олег Волошин і Олександр Колтунович, що в нинішніх умовах не можна починати розпродажу української землі і з точки зору доходів українських громадян, і з точки зору безпекової ситуації.

Дуже умовно оціночна ваша позиція, пане голово комітету, про те, що більшість фермерів за відкриття ринку землі. Я нагадаю, що дані об'єктивного дослідження, проведеного SOCIS цього місяця, засвідчують, що майже 70 відсотків українських громадян кажуть, що ситуація в країні розвивається в неправильному напрямі, а більше 40 відсотків говорять, що терпіти те, що відбувається, уже неможливо. Серед цих людей значна частина тих, які живуть і працюють на землі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2451. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 59.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2452. Павленко. Але прохання все-таки говорити не про вакцини, не про соціальні дослідження, а по суті поправки. Мені теж було б цікаво. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую, пане головуючий, за ваші застереження. Разом з тим хочу запитати: для кого ми приймаємо закони? Для людей, і реалізацію цих законів мають оцінювати люди: чи їм стало краще жити, чи стало гірше жити від тих законодавчих ініціатив, які ухвалюються в цьому залі. На жаль, більшість законів погіршили становище людей. Тому я, власне, і закликаю зал, зважаючи на думку українських громадян, дуже уважно підходити до кожного рішення і найперше базуватися у своїх рішеннях на позиції українських громадян, а не на якихось інших інтересах, які, на жаль, дуже часто домінують

у цьому залі всупереч позиції людей. Тому я й базуюсь на думці людей і продовжуватиму це робити.

Прошу поставити поправку на голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2452 з відповідним обґрунтуванням народного депутата. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 59.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2459. Колтунович Олександр Сергійович. Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановний головуючий. Поправка стосується того, щоб залишити чинну редакцію статті 62.

Хочу доповнити колегу Павленка, що, за даними соціологічних досліджень, які проводилися, і ми їх маємо на руках, по-перше, 73-75 відсотків громадян виступали проти запровадження ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення, по-друге, понад 70 відсотків виступали за проведення всеукраїнського референдуму щодо цього питання. Це реальні репрезентативні соціологічні дослідження, а не ті конкретні вибіркові дані, які приводилися в залі. Це перше.

Друге. Щодо того, що сказав голова комітету, що в нас збільшуватиметься обсяг зернових. Ми фактично культивуємо і посилюємо сировинну спрямованість нашої економіки (те, про що ми говорили, – 45,1 відсотка в загальній структурі експорту в нас сільське господарство, у тому числі зернових – майже 20 відсотків) і закладаємо не висхідний, а навпаки, тренд, який посилюватиме сировинну спрямованість економіки.

Безумовно, не можу не звернути уваги на 14 відсотків...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2459. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 59.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2461 Шуфрича й Киви. Будь ласка, Несторе Івановичу.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Щодо цих поправок наша позиція категорична – ми просимо їх виключити. Ми вважаємо, що розглядати це питання в умовах кризи на сході нашої країни, коли, будемо відверті, при владі Зеленського вже немає ніякої перспективи врегулювання миру на Донбасі, розпродавати землю за безцінь – злочинно. Ми готові допомагати в усіх питаннях, які стосуватимуться стабілізації і повернення миру в нашу країну, але будемо категорично проти грабежу наших громадян.

Поправку просимо проголосувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Звісно, я ставлю на голосування поправку 2461 народних депутатів Шуфрича та Киви. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2469. Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую, пане головуючий. Шановні колеги, дана поправка стосується абзацу першого статті 66 Закону «Про землеустрій», зокрема пропонується слова «кадастрової діяльності та геопросторових даних» замінити словами «земельних відносин».

Здавалося б, проста технічна поправка. Разом з тим у сукупності з іншими поправками, внесеними моїми колегами, такі норми хоча б якось приводять цей законопроект у відповідність з Конституцією і хоча б якимось чином зможуть захистити українського громадянина в разі, якщо цей законопроект буде ухвалений і почне застосовуватися. Тому я наполягаю на даній поправці.

Прошу поставити на голосування і підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2469. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 56.

Поправку відхилено.

Поправка 2470. Волошин Олег Анатолійович. Будь ласка.

ВОЛОШИН О.А. Дякую, пане Руслане. Ви знаєте, вперше на серйозному рівні термін «аграрна наддержава» щодо України прозвучав у виступі, я пам'ятаю, Посла Сполучених Штатів Америки в Україні Джеффри Пайетта. До речі, ходять чутки, що він може знову повернутися на відповідну посаду в Києві. Нещодавно в одній із заяв американського посольства теж було чітко сказано, що Сполучені Штати Америки розглядають дуже перспективною Україну в питаннях аграрного бізнесу та ІТ, тобто фактично залишено тільки два сектори, які наші західні куратори вважають такими, що мають шанс на розвиток. Це означає, що всі інші наукомісткі промислові сектори, з їх точки зору, Україні не потрібні і приречені на знищення через відповідну політику або, як мінімум, на непідтримку, що призведе до знищення. У цьому сенсі й агарний сектор, втрачаючи аграрну науку, а по ній завдається серйозний удар, також приречений бути, по суті, лише сировинним і дуже первинно сировинним...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 2470. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 55.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2486. Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний головуючий, шановні колеги, ця поправка подібна до попередньої, яку я представляв, щодо абзацу третього статті 66 Закону України «Про землеустрій», разом з тим від цього вона не менш важлива.

Вкотре звертаю увагу, що наша позиція незмінна. Перед тим як починати нову земельну політику, необхідно було запитати в українських громадян, як вони бачать земельні відносини в Україні. Тому насамперед треба було провести референдум, і ми на цьому наполягаємо. Про це, до речі, говорив і Президент України. А перед тим як виходити на референдум, необхідно було навести лад у земельних відносинах, перевірити, оцінити, вивчити реальну ситуацію, бо ми її сьогодні не знаємо. Тож держава до запровадження ринку землі не готова і багато процесів відбуватимуться хаотично, з грубим порушенням прав людей. Тому, на мій погляд...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2486. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 52.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2487. Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую, пане головуючий. На мій погляд, важливо спочатку навести порядок у земельних відносинах. Для цього було б доцільно, зокрема, створити тимчасову слідчу комісію Верховної Ради України. Але, на жаль, два тижні тому я звертався до керівництва Верховної Ради України стосовно того, що закон, ухвалений ще 2 вересня 2020 року, який дає можливості для повноцінної роботи тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України, всупереч Конституції і законодавству вже багато місяців не підписується Президентом або ж на нього накладається вето.

Тому звертаю увагу і вкотре запитую: де ті закони, які багато місяців тому були ухвалені Верховною Радою України і до сьогодні не підписані Президентом України? Таких є близько десяти на цей момент.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 2487. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 55.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2488. Волошин Олег Анатолійович. Будь ласка.

ВОЛОШИН О.А. Дякую, пане Руслане. Ми знову виходимо з того, що за поточних умов без створення потужного державного апарату, який забезпечить ефективний нагляд, покладатися на добру волю бізнесу, що він вестиме відносини у земельній сфері на гідному рівні, не можна. Ми ж бачимо, що відбувається з нашими лісами. Це результат у тому числі істотного послаблення державного контролю за лісовою галуззю. Ми бачимо, що відбувається у сфері

будівництва. Це знову-таки результат послаблення контролю за такої корупції. Знаєте, якщо вже цинічно і прямо говорити, то в ситуації замість того, щоб боротися з корупцією, щоб хоча б підвищувати вартість цих операцій для тих, які хотіли забудувати міста як їм заманеться, зараз просто все це прибирається і віддається. Тобто хто вже накопичив, хто вже грає велику роль у цій сфері, будуй як хочеш. Хто хоче рубати ліси, рубай як хочеш. Хто хоче землю скуповувати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2488. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2489. Волошин Олег Анатолійович.

ВОЛОШИН О.А. Прошу передати слово Антоніні Славицькій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народна депутатка Славицька. Будь ласка.

СЛАВИЦЬКА А.К. Шановні колеги, це аналогічна до попередньої поправка, якою вносяться зміни до Закону «Про землеустрій». Слова «центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері кадастрової діяльності та геопросторових даних» пропонується замінити словами «центральним органам виконавчої влади, що реалізує політику у сфері земельних відносин».

Але з огляду на те, що Микола Тарасович уже пояснював, відповідаючи на питання щодо аналогічних поправок, для чого це було зроблено, я не наполягатиму на голосуванні.

Разом з тим хочу сказати, що тут звучить багато слів про референдум, водночас з огляду на те, що від представника комітету жодних реакцій стосовно цього немає, мабуть, і представники монобільшості також не вірять, що згідно з ухваленим законом це право колись буде реалізовано.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не ставите на голосування? Ідемо далі? Зрозумів.

Поправка 2490. Колтунович Олександр Сергійович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановний головуєчий. У нас саме почався дискус з головою комітету. Кілька питань, які цікавлять нас напередодні впровадження ринку землі.

Перше. Яка доля законопроекту щодо зростання податків на паї громадян? Тому що важливе питання. Чи не змушуватимуть їх продавати?

Друге. Минулого тижня Кабмін провів одну норму (чи, здається, вони рекомендували до розгляду законопроект) щодо 2 гектарів і щодо так званого

зшивання землі після парцеляції цілісних земельних масивів. Ми це також обговорювали.

Третє. Який результат зустрічі щодо законопроекту про зниження до 14 відсотків ПДВ? Ви обговорювали з аграріями і була відповідна зустріч у комітеті. Це теж питання, похідне від даного земельного законопроекту.

Безумовно, ми не можемо не звернути уваги на те, що всі ці питання, які щойно я назвав, багато в чому визначатимуть долю земельного ринку з 1 липня 2021 року.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Сергійовичу, але суть поправки в тому, що ви пропонуєте – строк повноважень членів кваліфікаційної комісії становить сім років.

Ставлю на голосування поправку 2490 народного депутата Колтуновича. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 55.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2491. Олександр Сергійович Колтунович. Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Руслане Олексійовичу, я не можу не відреагувати на ваше зауваження. Подивіться, є порівняльна таблиця до другого читання, всі її бачать. Набагато важливіше – здобути аргументи. Я розумію, що ви у своєму виступі натякаєте на інтелектуальну асиметрію наших колег. Однак я з повагою ставлюся до всіх народних депутатів і, думаю, що вони розуміють, що написано в даних поправках. Це перше.

Друге. Руслане Олексійовичу, знову повертаючись до даних запитань, я хочу сказати, що вони похідні до цього законопроекту і надзвичайно важливі. Це гострі питання і щодо ПДВ, і щодо того, що збурило суспільство стосовно прийнятих документів Кабінету Міністрів України, тому що люди не знають, що буде з тими 2 гектарами землі. Нехай для стенограми голова комітету озвучить, бо це важливе питання. І ми далі будемо рухатися за таблицею.

А дану поправку я прошу поставити на голосування як таку, що спрямована на продовження нашої проблематики.

Дякую, вельмишановний головуючий.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Сергійовичу. Оскільки ви згадали мене, дозволю собі право на репліку. Справа в тому, що з приводу інтелектуальної асиметрії, мабуть, це якесь ваше особистісне сприйняття цього явища.

А щодо питання проходження законопроекту в другому читанні, то відповідно до Регламенту я якраз закликаю вас діяти у межах, у спосіб і в порядку й обговорювати ті поправки, які ви внесли, на які ви використовуєте час Верховної Ради, а не просто для політичних заяв і різних речей.

Тому я все-таки просив би вас дотримуватися Регламенту, ви ж саме до цього закликаєте.

Я надам слово голові комітету, і він відреагує на це питання, але в подальшому, відверто кажу, я надаватиму слово лише тоді, коли буде пояснення щодо поправки, а не просто загальне бачення.

Миколо Тарасовичу, будь ласка.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т. Дякую. Щодо першого питання. Це не підвищення податків, а вирівнювання. Сподіваюся, цього року воно буде в залі проголосовано. Питання консолідації земель на полях – це, дійсно, проблема. Здивуєтесь, ця проблема виникає постійно в цій країні час від часу з 1861 року, а не останні 20 років.

Таким законом абсолютно не скасовується норма щодо 2 гектарів. Ці норми регулюються Земельним кодексом, Кабмін жодних змін до цієї частини не вносить. Щодо питання, яке викликало дискусію, там було написано, що для особистого селянського господарства використовується ділянка розміром до 2 гектарів. Цю норму виключили, тому що нормальна логіка, тому що насправді вони можуть використовувати і ділянку сусіда або дружини, і це буде 4 чи 6 гектарів.

Щодо ПДВ. Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, міністр аграрної політики та продовольства підтримують ПДВ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. На жаль, не встиг Микола Тарасович вкластися в 1 хвилину, але думаю, що логіка зрозуміла.

Ставлю на голосування поправку 2491 народного депутата Колтуновича. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2501. Павленко Юрій Олександрович. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую, шановний головуючий, шановні колеги. Дана поправка стосується підпункту 40 пункту 11 законопроекту. Пропонується статтю 67 Закону України «Про землеустрій» доповнити таким абзацом: «За рахунок коштів місцевих бюджетів фінансуються роботи щодо проведення інвентаризації земель, із землеустрою щодо встановлення в натурі (на місцевості) меж адміністративно-територіальних одиниць на землях комунальної власності».

Запропонованими змінами до другого читання, на жаль, не врегульовано питання щодо проведення інвентаризації земель комунальної власності, і це, на наш погляд, дуже серйозно ускладнить процес реалізації такого закону. Тому, на наш разом з Наталією Юрїівною Королевською погляд як авторів даної поправки, вона є важливою.

Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2501. Комітет пропонує її відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2502. Колтунович Олександр Сергійович. Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Шановний Руслане Олексійовичу, на продовження того, з приводу чого ми вже виступали, і по суті поправки. Подивіться, ви пропонуєте виключити частину третю статті 167, а ми пропонуємо її залишити в чинній редакції, а саме: «На землях комунальної власності за рахунок коштів місцевих бюджетів фінансуються роботи із землеустрою щодо встановлення в натурі (на місцевості) меж адміністративно-територіальних одиниць, складання схем землеустрою, розроблення техніко-економічних обґрунтувань з використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, інвентаризації земель». Це щодо поправка 2502.

Але я повертаюся до того, про що ми говорили, коли розкрадається українська земля з геодезистом, з картографістом. Перекинете ви це питання на органи місцевого самоврядування чи інші органи – це вже похідні речі, злочин буде вчинено щодо української землі. Це перше.

Друге. Я вже вам казав про це, повторю для наших глядачів і головне – виборців, що недолугість нинішнього Кабінету Міністрів призвела до того, і вони цього не приховують, навіть акцентують на цьому увагу, що з нас МВФ вимагає прийняти такий-то закон. А ви не думали своїм плінтусом прийняти ті закони, які робитимуть економіку спроможною?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2502. Комітет пропонує відхилити цю поправку. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 55.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2521. Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую, пане головуєчий. Шановні колеги, на підтвердження тих слів, які щойно говорив Олександр Колтунович, ми, дійсно, наполягаємо на тому, що даний Кабінет Міністрів не впорався зі своєю роботою і кожний день його діяльність лише завдає шкоди суспільству і країні. Тому чим швидше він буде відправлений у відставку, тим краще для країни і для нашого майбутнього.

Одним із прикладів цього є, зокрема, політика в земельних відносинах. Ми вже неодноразово говорили про ініціативи щодо фактично ліквідації агентства водних ресурсів, про проблеми, пов'язані з реалізацією так званої медичної реформи, освітньої реформи, децентралізації.

На жаль, нинішній Кабінет Міністрів свою щоденну професійну роботу дуже часто підміняє гаслами і завданнями невідомо кому, а свої провали подає як успіхи і досягнення, і це...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2521. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2522. Волошин Олег Анатолійович. Будь ласка.

ВОЛОШИН О.А. Дякую, пане Руслане. Я хотів би наголосити, що сьогодні, дійсно, проблема номер один, і це, напевно, найбільше дивує наших громадян те, що ми займаємося земельними питаннями, у порядку денному позачергового засідання стоять зовсім інші питання, а не пов'язані з боротьбою з пандемією. Ось щойно з'явилася новина, що в Україні лише дев'ять осіб отримали дві дози вакцини. Тобто це просто комічно мало.

Можу вас запевнити, оскільки я голова групи дружби з парламентом Сербії і нещодавно повернувся з Белграда, якби ви подивилися, як виглядає сьогодні Белград, де вулиці повністю заповнені людьми і працюють усі кафе, магазини, і як виглядає сьогодні Україна, що порівнювати наші країни не можна. При цьому в Сербії доступні вакцини і *Pfizer*, і *AstraZeneca*, і китайська *Sinovac*, і «Спутник V», яка навіть виробляється на території Сербії, що також пропонували Україні, але наша влада злочинно відмовилася. То яка може бути в цих умовах земельна реформа?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тобто ви не наполягаєте чи наполягаєте, щоб поставити поправку на голосування? Наполягаєте, добре.

Ставлю на голосування поправку 2522 народних депутатів Волошина і Славицької. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2523. Волошин Олег Анатолійович. Будь ласка.

ВОЛОШИН О.А. Дякую. У цілому (до речі, у цьому я абсолютно згоден з Миколою Тарасовичем, і в мене з цього приводу є, напевне, розходження з деякими моїми колегами) я виступаю за те, що в стратегічному плані фермер повинен бути власником. Це гарантія розвитку. Тобто історія всіх країн Центральної і Східної Європи показує, що колективізм ні до чого гарного не призводить. Саме малі фермери, які одержують підтримку держави, і є запорукою збереження села як такого не лише з економічною складовою, а й соціальною. Ми ж надмірною лібералізацією цього ринку створюємо умови для концентрації

земельних ресурсів у руках великих компаній, а не дрібних фермерів, у цьому й полягає різниця.

Чому у Франції 300 сортів сиру? Тому що держава це субсидіює. З комерційної точки зору це абсолютно нелогічно, але держава свідомо виділяє субсидії, щоб зберегти відповідний уклад життя.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2523. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2524. Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний головуючий, шановні колеги, дана поправка стосується статті 68 Закону «Про землеустрій», і є важливою. Але хотілося б наголосити як підтвердження, чому поправки, внесені «Опозиційною платформою – За життя», мали б бути підтримані. Бо, на жаль, оцінюючи результати діяльності під час запровадження будь-якої реформи, що здійснюється чинною владою, ми бачимо, що дуже часто гасла, обіцянки і заяви, які звучать або з цієї трибуни під час представлення законопроекту, або на різного роду форумах, – одні, а реальні дії – інші.

Як приклад, закон про освіту, яким, зокрема, дозволяється закривати, ліквідовувати санаторні, спеціальні школи-інтернати для дітей, загальноосвітні школи в сільській місцевості. Спочатку нібито ставиться завдання, щоб ці заклади існували і працювали далі в інтересах...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2524. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 59.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2525. Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую, пане головуючий. Так ось, спочатку нібито обіцяли, що ці закриті заклади існуватимуть в інтересах дітей, будуть перепрофільовані, змінені, щоб надавати ті послуги, які потрібні дітям. Натомість уже зараз у парламенті є законодавча ініціатива, щоб дозволити ці заклади передавати в будь-які інші форми діяльності, а фактично приватизовувати їх і забирати від потреб дітей. Отут і щирість заяв, і чесність політики.

Тож якщо стосовно дітей ви сьогодні не можете діяти чесно і відповідально, оцінювати потреби кожної дитини, а далі робити необхідні кроки, то я уявляю, як влада чинитиме в рамках земельної реформи стосовно селян.

Тому ми наполягаємо, що цей законопроект має бути відхилений, дуже серйозно доопрацьований, проведений референдум і лише після цього дискусія в залі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2525. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 55.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2533. Волошин Олег Анатолійович. Будь ласка.

ВОЛОШИН О.А. Дякую, пане Руслане. Це, здається, моя остання поправка до цього законопроекту, тому, звичайно, я тішуся з цього.

На завершення я хотів би висловити мою особисту точку зору. Я згоден, і з паном Миколою поза засіданням ми мали дискусію, що в цілому як стратегічне завдання ринок землі і право комерційного обігу землі є правильною метою, але не в нинішніх умовах і не з усуненням держави як ефективного контролера земельних відносин. Сьогодні, на жаль, українські селяни надто бідні, а спекулятивного капіталу надто багато, у тому числі й закордонного спекулятивного капіталу, який через банки та в інший спосіб може зайти в цю сферу. У результаті замість створення великої кількості малих та середніх фермерських господарств ми можемо отримати колосальні агрохолдинги, якщо підемо шляхом Латинської Америки. І буде дуже прикро, якщо ми в цьому виявимося правими, а чинна влада не правою. Тому що це питання навіть не політики...

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2533 народного депутата Волошина. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 50.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Шановні колеги, оголошується перерва до 13 години.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2534. Німченко Василь Іванович.

НІМЧЕНКО В.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). «Опозиційна платформа – За життя». Шановні колеги, я хочу звернути увагу, що наша поправка стосується того, що виділення земельних ділянок у натурі та встановлення меж – це історія з 1994 року, коли Леонід Данилович Кучма видав указ, землю розпаювали, і 10 років у натурі ніхто її не виділяв. То на сьогодні спроба вирішити це питання означає завести в кут і сказати, що ця норма не

поширюється на ті дії, коли вже були поділені і визначені межі. Це призведе лише до спорів, і ми будемо свідками цього.

Тож ми просимо підтримати наші пропозиції і внести відповідні зміни до статті.

Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2534 Німченка. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 41.

Рішення не прийнято.

Поправка 2535. Шуфрич Нестор Іванович.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуючий. Я ще раз звертаю вашу увагу на те, що ми робимо. Я хочу подякувати народним депутатам України третього скликання, які з боєм відстояли право наших громадян отримати у власність і продавати землю. Але тоді всі розуміли, що ціна на землю настільки мізерна, що буде злочином штовхати людей її продати. Що ж ви зараз робите? На сьогодні ціна на землю нижча, ніж була 20 років тому.

Тому ми вимагаємо зупинити це свавілля і захистити права людей, створити справедливу вартість землі, а потім говорити про її продаж.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2535. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 38.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2536. Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Шановний Голово, шановні колеги, я продовжу питання, яке порушував. Саму поправку ми просимо виключити. Вважаємо, що питання врегульовано чинними законами.

В Угорщині на сьогодні вакциновано близько 4 мільйонів людей. На цьому тижні вони пройдуть екватор, більше половини буде вакциновано, з них дві третини – вже двічі різними вакцинами, у тому числі і *Pfizer*, і «Спутником V», і китайською вакциною.

Подивіться, з землею у них все гаразд. Земля коштує 8-10 тисяч євро за гектар. Людей вакцинували. Пенсія (увага!) у 8 разів більша, ніж в Україні. То, може, ми підемо спочатку таким шляхом, забезпечивши справедливі пенсії, вакцинувавши людей, а потім будемо їх примушувати продавати землю?

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2536 Шуфрича. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 38.

Рішення не прийнято (*Шум у залі*).

Я бачу, що не працюєте. Ну, що робити зараз?

Наступна поправка поправка 2539. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане Голово, шановні колеги, звертаю увагу, що в першому ряду не працюють кнопки для голосування і є проблема з тим, щоб голосувати за ці надзвичайно важливі поправки, внесені «Опозиційною платформою – За життя». Тому, можливо, не було достатньо голосів для врахування попередньої поправки. Прошу цю ситуацію врегулювати, а мою поправку поставити на голосування. Вона так само спрямована на приведення законопроекту у відповідність із Конституцією і потребами, запитами українських громадян.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вона врахована редакційно, то не будемо ставити на голосування.

Наступна поправка 2542. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановний пане Голово. Звертаю увагу, що останні два голосування не працювали картки і моя, і колег, відповідно на табло не було вказано голоси за кожен з проголосованих поправок. Прошу технічних працівників усе-таки врегулювати це питання і в подальшому застосовувати. Це перше.

Друге. Щойно до мене звернувся журналіст Володимир Кацман і запитав, чому в Україні ввели ринкові ціни на газ, а при цьому немає ринкової ціни на землю? Чому в нас ціна на газ мінімум 10 тисяч 48 гривень – це 7,99 гривні за кубічний метр плюс тариф на доставку, а землю ви продаєте за ціною лише 1 тисяча, 2 тисячі доларів, а не 40, 60, 80 тисяч доларів, як у країнах Європи? Це важливе питання, яке порушують журналісти різних каналів: «Першого незалежного», «112 Україна», «NewsOne» та «ZIK». Це ті незручні питання до Зеленського, через які він запровадив санкції щодо незалежних...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2542. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 49.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2543. Німченко Василь Іванович.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, я дуже прошу вас як законодавців, зайдіть у законодавче русло і прочитайте, що за Конституцією державні органи

щодо землі працюють від імені українського народу і за його дорученням, що держава апріорі не може бути суб'єктом власності. Що тут незрозуміло?

Далі, щодо охорони земель. Ми підійшли до статті про охорону земель і земельних відносин. Скажіть, будь ласка, скільки ж там інституцій? На мою думку, фермер дуже нагадує вовка на псарні, коли всі за ним приходять, тобто за землею, якщо відверто. Тому ми просимо підтримати нашу позицію.

Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2543. Рішенням комітету поправку не підтримано. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 51.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2544. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. ОПЗЖ. Шановні колеги, я скажу щодо цієї псарні. Подивіться, скільки в нас буде органів: державний орган аграрної політики, державний орган кадастрової служби, державний орган боротьби за чистоту екології, державний орган збереження природних ресурсів і ще чотири. Дев'ять суб'єктів, по суті, наділяються повноваженнями квазісуду, і все це направлено проти громадянина.

То як же розраховувати на дотримання норм Конституції, що держава повинна думати про громадянина і боронити його життя, здоров'я, честь та гідність, не опускати його нижче плінтуса і не вибивати взагалі з нього розуміння людяності? Ми наполягаємо на цій позиції і кажемо, що редакція шкідлива.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2544 Німченка. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2545. Нестор Іванович Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, пане головуєчий. Як я вже говорив, сьогодні я доповідатиму, якщо ви не проти. Але хочу уточнити, що робить доповідач нагорі? Я можу почекати, поки доповідач переговорить з вами. Я хотів висловити йому свою повагу з трибуни.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Він саме мені пояснював вашу поправку.

ШУФРИЧ Н.І. Пане Миколо, радий вас бачити на робочому місці. Хочу висловити нашу позицію з приводу того, що ми проти, щоб були внесені зміни

до відповідного закону. Чинна редакція нас абсолютно влаштовує і ми вважаємо, що те питання, яке розглядається, є недочасним, ми маємо зараз зосередитися на боротьбі з ковідом і на соціальних гарантіях наших громадян.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2545. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 51.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2550. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане Голово, шановні колеги, ми продовжуємо наполягати на наших поправках. Дана поправка стосується абзацу третього статті 5 Закону України «Про охорону земель» і є надзвичайно важливою.

Але кожна з тих поправок, які внесені депутатами «Опозиційної платформи – За життя», є важливою, бо, на жаль, зараз ми спостерігаємо ситуацію, коли заяви, гасла та обіцянки не відповідають реальним діям і ситуації в країні. Обіцяли найкращу вакцину і швидку вакцинацію – лише дев'ять осіб вакциновані за майже два місяці цієї процедури. Обіцяли децентралізацію – у результаті лише в політиці щодо дітей зруйнований первинний рівень, первинна ланка і фактично це загрожує масовій дитячій безпритульності і бездоглядності. Обіцяли реформу освіти – у результаті вона зводиться до ліквідації освітніх закладів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2550. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 52.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2552. Пузійчук Андрій Вікторович. Будь ласка.

ПУЗІЙЧУК А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія *Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»*). Фракція «Батьківщина», Житомирщина. Шановні колеги, шановні громадяни! Зараз ми розглядаємо цей законопроект про так звану земельну реформу, а можливо, нам варто проголосувати за проект постанови про створення тимчасової слідчої комісії щодо розслідування фактів рейдерства землі, які відбуваються в Україні, розслідувати факти корупції в Національній академії аграрних наук?

Більше року лежить зареєстрований проект постанови про розслідування протиправних дій, про розслідування рейдерства, розтрату землі в Національній

академії аграрних наук. Миколо Тарасовичу, поясніть, чому цей проект постанови не потрапив до залу? Якщо це профільний комітет, а ви голова комітету, то ви подаєте пропозиції про включення до порядку денного. Людина, проти якої порушено багато кримінальних справ, очолює...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2552. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2553. Пузійчук.

ПУЗІЙЧУК А.В. Фракція «Батьківщина», Житомирщина. Шановні громадяни, ви знаєте, дуже прикро, що ми як народні депутати, яким ви довірили представляти ваші інтереси, не можемо отримати відповіді на жодне питання, у тому числі, чому президент Національної академії аграрних наук України пан Гадзало, проти якого неодноразово порушувалися і розслідуються кримінальні справи, не відсторонений від виконання обов'язків? Чому не створюється тимчасова слідча комісія, яка досліджуватиме діяльність пана Гадзала, що пов'язана з розкраданням земель державної власності? Це не що інше як рейдерство землі, яка належить громадянам, усім вам. Ми не можемо отримати відповіді, коли це буде реалізовано.

Наша фракція буде на цьому...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2553. Комітет не підтримав. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 68.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2554. Кириленко.

КИРИЛЕНКО І.Г. Шановні колеги, шановний пане головуєчий, нагадую, це поправки до Закону «Про охорону земель». Десять років тому група провідних учених України виступила з відкритим листом до керівництва держави, в якому зазначено, що земельні ресурси України (я наголошую, що зараз ми розглядаємо земельні відносини, а земельні ресурси, як кажуть, на другому плані, хоча повинно бути навпаки) волають про допомогу. Ще тоді пропонувалося вилучити з обігу 8 мільйонів гектарів і рятувати землю. Водна, вітрова ерозія, радіоактивне забруднення тощо сьогодні не дають змоги використовувати землю в активному обігу, тобто в сільськогосподарському відношенні. Треба охороняти землю, зокрема і в містах, щоб комунальна земля також була під контролем місцевих рад.

Наша поправка саме на це і спрямована – повинен бути державний контроль за кожним клаптиком землі. Вилучити, не підтримати. Прошу поставити на...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2554. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2556. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую, пане Голово. Шановні колеги, дана поправка стосується статті 9 Закону України «Про охорону земель». У ній пропонується слова «прийняття рішення про здійснення виконавчим органом міської ради повноважень щодо державного контролю за використанням та охороною земель, організація здійснення такого контролю» вилучити. Чому? Тому що статтею 33 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» вже передбачено повноваження у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього середовища виконавчих органів місцевих рад.

Крім того, я підтримую ті численні заяви, які звучать у цьому залі під час розгляду поправок, щодо необхідності створення тимчасової слідчої комісії. Треба перевірити, що в нас насправді зараз відбувається в земельних відносинах і як дуже багато нечистих на руку людей вже сьогодні здійснюють афери з тим, щоб використати запровадження так званої земельної реформи у своїх...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2556. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2567. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане Голово, шановні колеги, ця поправка подібна до представленої перед тим поправки 2556. Вона спрямована на приведення даного проекту закону у відповідність із чинним Законом «Про місцеве самоврядування в Україні».

І вкотре наголошую, що, на жаль, є велика кількість порушень, на наш погляд, чинного законодавства в даному проекті і він потребує дуже серйозного, ґрунтовного доопрацювання. На це, зокрема, вказують і Головне науково-експертне управління, і Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України, до яких, я переконую, треба дослухатися з тим, щоб вкотре не ухвалити закону, який погіршить ситуацію у сфері і може призвести до численних проблем наших громадян.

Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2567 народного депутата Павленка. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 55.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2584. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, вельмишановний Дмитре Олександровичу. Поправка 2584 стосується Закону України «Про охорону земель», зокрема частини першої статті 17¹. Усі в залі слідкують за порівняльною таблицею до повторного другого читання, уважно її читають, тому я не бачу сенсу зараз на ній наголошувати.

Я хотів би звернути увагу на те, що перед запровадженням ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення у нас на сьогодні спеціально застосовуються економічні інструменти для того, щоб унеможливити купівлю громадянами України земельних ділянок. Мова йде насамперед про доступність так званих довгих і дешевих кредитів. Усі ви бачили, що в нас облікова ставка Національного банку зросла з 6 до 7,5 відсотка. Облікова ставка безпосередньо впливає на той параметр, яким є відсоткові ставки за кредитами. За таких умов, коли йде тренд до підвищення облікової ставки, говорити про кошти, які застосовуватимуться за нульовою ставкою, за співфінансуванням і таке інше, неможливо. Тому це виключає концепт ринку землі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2584. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 55.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2595. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане Голово, шановні колеги, дана поправка стосується абзацу першого статті 21 Закону «Про охорону земель» і спрямована на те, щоб посилити можливості захисту інтересів громадян, захисту земель своїх громад відповідними органами місцевого самоврядування.

Вкотре наголошуємо на тому, що найкращий вихід із ситуації – направити даний законопроект на доопрацювання і продовжити ще хоча б на один рік запровадження ринку сільськогосподарських земель, бо однозначно сьогодні ані люди, ані держава не готові до того, щоб цей ринок відкрився. Бідність українських громадян, на жаль, призведе до того, що вони втратять свою можливість стати власниками землі. Та й, на наш погляд, важливо спочатку провести відповідний всеукраїнський референдум з тим, щоб люди безпосередньо на ньому...

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2595 народних депутатів Лукашева і Павленка. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2596. Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане головуєчий, це крайня наша спільна з народним депутатом Лукашевим поправка. Я вважаю, вона так само важлива з точки зору якості даного законопроекту. Але вкотре наголошуємо, чому важливо відтермінувати відкриття ринку землі.

Ось подивіться, знову підвищується ціна на газ для населення в сільській місцевості, а за останні сім років ця ціна зросла майже в 12 разів і більше, тож люди будуть змушені для того, щоб оплатити комунальні тарифи, оплатити газ, за безцінок продавати землю. А такі численні пропозиції вже сьогодні надходять до тих, хто володіє паями в сільській місцевості. Вони не зможуть скористатися повноцінним продажем земельної ділянки за її ринковою ціною, тому що і оцінки земель як такої немає. Тому, на жаль, аферисти цим скористаються і обдурять українських людей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2596 народних депутатів Лукашева і Павленка. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2622. Павленко *(Шум у залі)*.

Я перепрошую, яка поправка, Іване Григоровичу? *(Шум у залі)*.

Поправка 2610. Будь ласка, Іване Григоровичу.

КИРИЛЕНКО І.Г. Шановні друзі, у разі прийняття в тому вигляді, як пропонується, пакету законів, які визначають аграрну й земельну реформу, ми отримаємо тотальну монокультуру використання сільськогосподарських земель.

Що передбачається в цій поправці, що пропонує наука? Як забезпечити державний контроль, щоб ми не втратили родючості, щоб не втратили найцінніше, що є сьогодні в наших ґрунтах? Пропонується встановлювати показники інтенсивності використання земель сільськогосподарського призначення з урахуванням даних систематичних обов'язкових агрохімічних обстежень ґрунтів. Це наука, це не примха. Агрохімічне обстеження: чого в землі не вистачає, якими механічними засобами обробляти, які органічні добрива і таке інше. Це агрохімічна паспортизація. Слухайте, це елементарна наука останніх десятиліть.

Чому відхилити? Я не можу зрозуміти. Ставте на...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2610. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 70.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2617. Будь ласка, Іване Григоровичу.

КИРИЛЕНКО І.Г. Дякую, пане головуєчий. Я хочу продовжити думку.

Шановні колеги, не скасовуйте видачі агрохімічних паспортів для тих, хто працюватиме на землі. Агрохімічний паспорт – це як паспорт громадянина, де все вказано. Ну, ми ж дбаємо за майбутнє чи живемо одним днем? Зрозуміло, що бізнесу, який приїде на землю, або треба буде відбити ті гроші, які він вклав на придбання, або треба комусь отримати негайний прибуток. Друзі, це означає жити одним днем. Думаючи за майбутні покоління, агрохімічний паспорт повинен бути. Це паспорт землі: що в ній є, чого не вистачає і що треба з нею зробити. Пропонуємо вилучити прийняте в першому читанні.

Поставте на голосування, може, зал таки підтримає агрохімічну паспортизацію. Це елементарні наукові речі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2617. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 72.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2622. Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую, пане головуєчий, за можливість представлення поправки. Хотілося б продовжити тезу, яка стосується дій, спрямованих на подальше збідніння громадян України. При зміні влади ми всі чекали і була така обіцянка два роки тому, що тарифи зменшаться, зменшиться ціна на газ.

Що ж ми отримали? Порівняно з попередньою владою, яку жорстко критикували за тарифну політику, ціна на газ з 1 травня вкотре зросте і сягне в середньому 10 тисяч 138 гривень. Нагадаю, два роки тому ціна була 8 тисяч 550 гривень. А в окремих регіонах ціна може сягнути 15 тисяч гривень. У цих умовах почнеться земельна реформа, люди думатимуть, як їм вижити, і в них є пай, який вони...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2622. Комітет пропонує її відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 59.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2630. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний головуючий, шановні колеги, поправка теж спрямована на захист інтересів людей, на захист місцевих громад, їхніх повноважень, на захист, власне, української землі, оскільки даним законопроектом фактично руйнується ціла низка дій з боку держави щодо захисту, охорони земель. Це може мати, на наш погляд, катастрофічні наслідки для розвитку агропромислового комплексу в Україні і взагалі для майбутнього Української держави.

Тому прошу поставити цю поправку на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2630. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Поправка 2631. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Поправка подібна до попередньої. Прошу поставити її на голосування. Вона так само спрямована на те, щоб захистити людей від руйнівних наслідків запропонованої владою так званої земельної реформи.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю поправку 2631 на голосування. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 55.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2636. Василь Іванович Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. «Опозиційна платформа – За життя». Шановні колеги, я акцентував вашу увагу на контролі за охороною та використанням земельних ресурсів. Що ж тут пропонується? Що таке використання? Якщо використання – це лише виготовлення документації на землю та встановлення меж, то не треба про це вести мову.

Використання – це користування орендарями, орендодавцями та іншими суб'єктами, юридичними та фізичними особами. Ми, по суті, у такий спосіб відсторонили державу від виконання своїх конституційних функцій щодо управління землею. Але ж управління – це і є використання, а ми в такий спосіб відсторонюємо. Я прошу повернутися до чинної редакції Земельного кодексу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2636 народного депутата Німченка. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2637. Василь Іванович Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. А тепер стосовно ролі держави не щодо використання, а щодо охорони земельних ресурсів. Скажіть, будь ласка, хто знає, що таке заводнення та заболочення наших чорноземів? Ви це десь бачили?

Шановний голову комітету, наведіть приклад. Ви не наведете. Оце охорона нашої годувальниці землі. Зрозумійте, це природне джерело існування і держава повинна мати свої конкретні реальні функції через наявність у неї регуляторів, щоб притягувати до відповідальності порушників, у тому числі до припинення права користування земельними ділянками, які знаходяться в оренді.

Ви цього не знайдете в проекті, а раніше це було. Що ви робите? Ви готуєте платформу для її купівлі.

Прошу повернутися до редакції чинного кодексу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2637 народних депутатів Німченка і Шуфрича. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2643. Нестор Іванович Шуфрич. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, пане головуючий. У мене виникає питання: чим не задовольняє чинний Закон «Про державний контроль за використанням та охороною земель»? Чесно кажучи, ми не розуміємо, чому треба змінювати принципи контролю. Бажано було б почути відповідь доповідача, чи буде покращено цей законопроект у разі прийняття запропонованих поправок. Ми вважаємо і це наша принципова позиція, що чинна редакція вирішує це питання. А ось думка голови профільного комітету і шановного доповідача пана Сольського з трибуни була б для нас дуже важливою. Я переконаний, що наші виборці хотіли б почути голову комітету з цього питання.

А поправку просимо поставити на голосування після озвучення позиції доповідача.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте послухаємо голову комітету. Миколо Тарасовичу, будь ласка.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т. Шановний колего, функції контролю за використанням земель, які є в кадастрі екоінспекції, залишаються. Разом з тим частина функцій передається місцевим громадам, оскільки згідно з цим проектом закону вони виступають розпорядниками. Очевидно, що вони як розпорядники повинні мати функції контролю за самовільним захопленням і нецільовим використанням земель.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 2643. Комітет пропонує її відхилити. Аргументацію ви почули. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 55.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2660. Несторе Івановичу, будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Вибачте, а поправку 2643 ми не будемо розглядати?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз, секунду, я повернуся. Несторе Івановичу, ми щойно її проголосували. Ви не уважні до своїх поправок, ми за ними більше слідкуємо.

Зараз ваша поправка 2660, Несторе Івановичу. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Пане головуючий, ми голосували поправку 2638. Вибачте, її враховано, ви праві. Дякую.

Даною поправкою ми знову звертаємо увагу на те, що чинним законодавством відповідне питання врегульовано, тому ми й просимо підпункт 4 виключити.

Я ще раз хочу звернути увагу на те, що, незважаючи на обіцянку розглядати питання щодо продажу землі на референдумі, на жаль, влада відмовилася від цього принципу. Коли наші громадяни, особливо ті, що живуть у селі, а вони є головними землевласниками, знаходяться в умовах зубожіння, влада штовхає їх продати найдорожче, а саме землю. Через 5-7 років вона стане у 5-7 разів дорожчою і люди прийдуть її повертати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2660 народних депутатів Шуфрича та Киви. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2661. Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую, пане головуючий. Дана поправка стосується уточнення повноважень виконавчих органів сільських, селищних та міських рад із здійснення державного контролю за використанням та охороною земель, збереженням родючості ґрунтів, дотриманням вимог законодавства у сфері землеустрою.

Разом з тим хотів би вкотре звернути увагу, що нас, українських громадян, найближчим часом чекає чергова надзвичайна ситуація. Ціни на електроенергію теж збільшуються до Пасхи, з 1 травня. Якщо сьогодні ціна за кіловат 1 гривня

68 копійок, то вона стане 2 гривні 50 копійок. Ми, відверто кажучи, так і не почувли від уряду, які причини, чому підвищується ціна на електроенергію?

Це все до земельної реформи, в яких умовах вона буде запроваджуватися, коли люди стануть ще біднішими до 1 липня. Тому прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2661. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 55.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2666. Нестор Іванович Шуфрич. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуєчий, ця поправка стосується повноважень центрального органу виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики і здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

Безумовно, я ще раз звертаю увагу, що це питання врегульовано. Однак давайте подивимося: у країнах, які є нашими сусідами, де середня заробітна плата разом з пенсією в 4-7 разів, залежно від того, яка це країна – Румунія, Польща, Угорщина чи Болгарія, більша, ніж в Україні, відповідно ціна на землю, яка пропонується до купівлі, у 6-10 разів вища, ніж в Україні. То давайте спочатку підніmemo купівельну спроможність наших громадян, а потім будемо їх спонукати продавати землю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2666. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2678. Німченко Василь Іванович. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, ви знаєте, як ми дуже довго балакали про лібертаріанство в нас, то я хотів би ще побалакати про емфітевзиси. Поясніть людям, голово комітету, що це таке. Ви його вписуєте, ви його повторюєте. Ще римляни про це вели мову, але ви нав'язуєте його зараз фермеру. Як бути? Це, по суті, буде питання про оренду землі на 90 і більше років. Ви ж розумієте, як обходитимуть закон.

І всі ваші видумки, як кажуть на лівому березі в Черкаській області, будуть кошечі видумки, тому що воно в житті не працюватиме. Скуплять цю землю разом з фермерами і разом з селянами, і ви це прекрасно знаєте. Якщо візьме на 90 чи на 70 років цю землю, що за цим стоятиме?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є необхідність пояснити. Справа в тому, що емфітевзис, як і суперфіцій, був введений ще в 2003 році. Але якщо голова комітету хоче більше пояснити, будь ласка.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т. Я саме це хотів сказати, що він існує вже досить давно – з 2003 року. Емфітевзис спочатку був без обмеження строку, пізніше обмежили 50 роками. Це діючий інструмент, багато договорів в Україні на землі сільськогосподарського призначення підписано у формі договору емфітевзису. Від договору оренди землі в принципі відрізняється лише одним – договір оренди землі передбачає кожен рік орендну плату, а емфітевзис – один раз при підписанні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 2678. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2679. Василь Іванович Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Я вдячний, що ви розказали це народним депутатам. Не думаю, що всі це знали. Але в цих статтях ідеться про питання щодо контролю, щодо особливостей оренди. Подивіться, у нас з'являється новий користувач – орендар, орендодавець і власник, саме між ними і будуть спори. Це не розкрито, не врегульовано, немає правової визначеності, яка розводила б ці розуміння. Тому я ще раз кажу, що через те, що ви здасте землю в оренду на 50 років, по суті, це той самий принцип приватизації землі латентної форми на 50 років. Подивіться на мене, я ще молодий...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2679 вічно молодого Василя Івановича. Комітет пропонує її відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 51.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2680. Нестор Іванович Шуфрич. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуючий. Вважаю, що це питання вже врегульовано в Законі «Про оренду землі». Дійсно, що ми зараз бачимо? Що відповідні поправки, які вносяться до цього законопроекту, захищають права не землевласника, а орендаря, тобто того, хто, маючи надприбутки, потім позбавить землевласника можливості отримувати справедливую ціну за оренду.

До чого це спонукатиме? Наступний крок – це примушення до продажу землі за безцінь, тому що в людини, яка здала її в оренду на 20-30 років, не буде іншого виходу, окрім як або продати, або взяти в руки вила і йти захищати.

Ось до чого ви провокуєте людей – взяти в руки вила і захищати свої права на землю, тож схаменіться.

Поправку прошу поставити на голосування.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2680. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 51.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2689. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане Голово, шановні колеги, дана поправка стосується статті 8 Закону України «Про оренду землі» і спрямована на протидію рейдерству. На жаль, цей законопроект містить ризики для рейдерства, ризики для аферистів, ризики того, що українські громадяни, доведені до бідності, будуть просто цинічно обкрадені. І тут влада замість того, щоб стати на їх захист, дозволяє впроваджувати подібні схеми.

Тому вкотре наголошуємо, що цей законопроект потребує серйозного доопрацювання, а сама земельна реформа може бути запроваджена лише після того, як люди висловлять свою думку на всеукраїнському референдумі. Ця позиція фракції «Опозиційна платформа – За життя» є незмінною.

Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2689. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 49.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2709. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане Голово, шановні колеги, це наша з Наталією Королевською поправка, яка стосується статті 9 Закону «Про оренду землі». Пропонується речення: «Реалізація переважного права на придбання земельної ділянки у власність у разі продажу цієї земельної ділянки на аукціоні здійснюється в порядку, визначеному Земельним кодексом України», – вилучити.

Чому ми пропонуємо таку зміну? Запропонована зміна, підтримана в першому читанні, не відповідає нормам Земельного кодексу, оскільки дану норму запропоновано ввести в дію шляхом внесення змін до Земельного кодексу. На даний час у Конституційному Суді розпочато конституційне провадження щодо визначення неконституційних положень Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення». Ми, звичайно, розуміємо, що...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2709. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 46.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2717. Шуфрич Нестор Іванович.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, пане головуєчий. Наша позиція така: ми вважаємо, що це питання врегульовано в Законі «Про оренду землі».

Я ще раз хочу звернути увагу шановних колег на те, що ми повинні захищати право землевласників з точки зору стимулювання їх працювати на власній землі, а не створювати для орендарів умови обкрадання наших громадян.

Де кредити для фермерів, для землевласників? Де можливість отримати державну підтримку? Все йде виключно на користь олігархів, а людей спонукають продати землю за безцінь. Це обурює, це злочин, і коли люди побачать, що ту ділянку землі було продано задешево, то вимагатимуть її повернути.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2717. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 52.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2718. Василь Іванович Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, я хочу звернути вашу увагу на те, що в даній статті йдеться про оцінку землі. Земля має свою грошову вартість і має свою цінність як природний ресурс. Але це в проекті не розведено, і ми будемо свідками того... Які можуть бути спори, особливо коли під сільгоспугіддями знаходять корисні копалини? Ми розуміємо це чи ні? А за бугром це вже бачать. Вони зайшли на Івано-Франківщину, Львівщину і Лозову Харківської області. Вони знають, де сланець, де руда та інші корисні копалини. А ми прикинулися бабаками і спимо.

Тому я просив би залишити чинну норму і врегулювати питання, які розвели б питання оцінки і...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2718 народних депутатів Німченка і Шуфрича. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 52.

Рішення не прийнято.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправку не враховано.

Наступна поправка 2734. Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуючий. Ми пропонуємо власну редакцію підпункту 4, яким вносяться зміни до статті 6 щодо суб'єктів оціночної діяльності у сфері оцінки земель. Ось тут найцікавіше. У якої сволоти вистачить совісті оцінити землю у 27-28 тисяч гривень, розуміючи, що її реальна вартість для наших громадян через 5-7 років стане 5-7 тисяч доларів, тобто 140-170 тисяч гривень за гектар?

Тому ми вважаємо, що треба негайно зупинити цей злочинний процес спонукання до розпродажу українських земель, відстояти вартість землі, а потім реально запускати її ринок.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2734. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 49.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка. Колтунович Олександр Сергійович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, вельмишановний Дмитре Олександровичу. Бачу, що зал іноді пробиває на оплески. То я хотів би запитати, а чому ви аплодуєте? Ви аплодуєте експансії агрохолдингів? Ви аплодуєте тотальній бідності, зростанню тарифів? Ви аплодуєте посиленню позицій олігархів, СКМ, інших фінансово-промислових груп? Ви ж їх посилюєте окремими законопроектами. Якщо ви це слухаєте, бачите, можемо предметно поговорити, нам є про що казати і що зробити. Це перше.

Друге щодо оплесків. Ви любите розказувати, що країна руйнувалася 30 років. Але так, як вона знищувалася останні два роки, її не знищували ніколи в новітній історії України. Подивіться, який провал відбувається 18 чи 20 місяців підряд усіх ключових макроекономічних параметрів, як зростає ціна на газ.

Мій колега казав: за Порошенка було 8 тисяч 550 гривень, а за Зеленського – 10 тисяч 150 гривень. Ось вам ціна перемоги на виборах у 73 відсотки голосів, ось вам обіцянка у два рази знизити тарифи.

Тому ми сьогодні, повторюю, за земельне питання так само будемо стояти до кінця, як і за тарифи. Ганьба таким депутатам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2735. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 51.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2738.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане Голово, шановні колеги, у попередньому моєму виступі сталася прикра помилка, я, власне, представляв поправку 2706, а ви поставили на голосування поправку 2709.

Тому я просив би поставити на голосування поправку 2706, а далі я представляю поправку 2738.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ви виступили щодо поправки 2738, я ставлю її на голосування і поправку 2706 також ставлю, обидві поправки.

Поправка 2738. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 49.

Рішення не прийнято.

Поправка 2706. Не догледів, Юрію Олексійовичу. Прошу визначатися та голосувати. Базова поправка, мені колеги підказують, так, я розумію.

«За» – 50.

Рішення не прийнято.

Поправку також не підтримано.

Наступна поправка 2746. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую, пане Голово, за можливість представити поправку. Я хочу окремо відзначити вашу принципову і послідовну позицію щодо дотримання, щодо непорушення Регламенту Верховної Ради. Це надзвичайно важливо з точки зору якості нашої законодавчої роботи та її оцінки, власне, роботи Верховної Ради українськими громадянами. І хоча довіра падає, але ваша послідовна позиція, щоб Верховна Рада України була, дійсно, європейським парламентом, заслуговує на повагу.

А поправку я прошу поставити на голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за таку високу оцінку.

Ставлю на голосування поправку 2746. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 50.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2747. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, вельмишановний Дмитре Олександровичу. Погоджуюся з думкою свого колеги, що такий високий рівень довіри до інституту Верховної Ради – це насамперед ваша особиста заслуга.

А тепер щодо нашого законопроекту. Ми неодноразово говорили, і наша фракція аргументувала це тим, що дуже цинічно звучить питання продажу чи купівлі земельних ділянок в умовах тотальної бідності. Чому? Тому що за даними Держстату, наприклад, до 5 тисяч гривень отримують доходи менше 7 відсотків громадян, від 5 до 6 тисяч гривень – 16 відсотків, від 6 до 6,5 тисячі гривень – 5 відсотків, від 6,5 до 7 тисяч гривень – 4,8 відсотка, до 7,5 тисяч гривень – 7,2 відсотка і таке інше.

Якщо візьмемо загальну питому вагу, і ми порахували з точки зору мінімальної заробітної плати, інших вихідних показників, 95-96 років необхідно відкладати мінімальну заробітну плату, щоб взяти в тій концентрації землю, яка визначена законом (проект [№ 2178-10](#)). Тому, на наш погляд, це цинічно, і цей законопроект...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2747. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 50.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2748. Колтунович Олександр Сергійович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую. Я скажу на продовження цієї теми. Коли ми говоримо, для кого цей законопроект, то, безумовно, він для агрохолдингів, для фінансово-промислових груп, і в тому числі для іноземних «партнерів» України, які продовжують проводити у ХХІ столітті колоніальну політику щодо окремих країн третього світу. Це перше.

Друге, щодо розподілу пенсіонерів. Ми проаналізували пенсії в сільській місцевості, взяли середню пенсію 3 тисячі 724 гривні, яка є станом на 1 квітня 2021 року, і порахували, що більше 100 років необхідно пенсіонеру в сільській місцевості для того, щоб сконцентрувати в руках той земельний пай, який ви пропонуєте за законом (проект [№ 2178-10](#)), а похідні речі пропонується запровадити в проекті [№ 2194](#).

Тому все це, безумовно, говорить лише про те, що на сьогодні, на жаль, парламент і те, з чого ми починали, тримає рівень довіри на вашому особисто

авторитеті, але він втрачає на таких законопроектах, які йдуть у розріз з національними інтересами та інтересами громадян України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 2748 Колтуновича Олександра Сергієвича. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2749. Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуючий. Ми у відповідній поправці просимо залишити чинну редакцію закону і ще раз хочемо наголосити на такому. Якби в нас уже був мир у країні, якби середня пенсія була, як декларували, на рівні хоча б 8 тисяч гривень (про 15-16 тисяч люди і не мріють), якби заробітна плата була хоча б на рівні 25 тисяч гривень, тоді ми могли б говорити, що люди в змозі щось купувати. А поки навіть найбільш необхідне – вакцинацію – ви не в змозі забезпечити, але провокуєте продаж землі. Це просто ганьба. Те, що ми сьогодні розглядаємо це питання, – це ганьба владі.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2749. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Поправка 2781. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, ми тут крайні, погано чути. Я прошу відновити час, Дмитре Олександровичу, бо нам дуже погано чути.

Я хочу сказати щодо вирішення питання про відчуження землі для суспільних потреб. Де тут правове визначення? Почитайте, немає тут цього. Це перше.

Друге. Все це визначено у Цивільному кодексі, там усе є. Навіщо ми лізем в цивілістичні відносини? Я нарахував уже 27 законів, до яких вносяться зміни. Хто буде належним регулятором? Хіба це буде закон? Хаос! Тому ми просимо, все-таки подумайте, хлопці, які стоять біля джерел розробки цього законопроекту, щоб...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2781. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 55.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.
Наступна поправка 2782. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Якщо знову-таки йдеться про питання відчуження, то давайте подивимося, що ми пропонуємо людям. Я хотів би, щоб ми бачили людей. Якщо він власник і в нього забирають власність, а земля – це власність, то хто вирішить питання? Якщо на цій ділянці в нього ще й побудована хатинка, то як бути? Чому ми не вирішуємо питання відразу в комплексі, щоб не образити людей?

Я хочу, щоб у день пам'яті Чорнобильської трагедії ви згадали, скільки ми переселили людей, вони покинули насиджені місця, як ми їх образили. Поїдьте в Народичі і побачите. Те саме буде, коли побудують шляхопровід через Русанівські сади.

Я прошу залишити ті норми, які є в чинному кодексі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2782. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2783. Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуючий. Цією поправкою ми просимо залишити редакцію чинного закону і ще раз хочемо звернути увагу на таке. Скажіть, будь ласка, невже ви думаете, що спровокувавши продаж землі за безцінь, тому що та умовна ціна 25-27 тисяч гривень, про яку сьогодні говорять, що за нею продаватимуть землю, це фактично означає її дарувати. На сьогодні оформлення договорів оренди на сім років коштує більше. А в землевласників ви хочете видурити землю за безцінь, щоб потім інші через декілька років перепродали її в п'ять, сім, десять разів дорожче. Як, на вашу думку, люди відреагують? Вони з вилами підуть повертати землю.

Тому ми наполягаємо зупинити це свавілля, забезпечити реальну вартість землі, а потім говорити про її продаж.

Поправку прошу проголосувати.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2783. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2785. Бунін. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

БУНІН С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 98, Київська область, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги. Прошу поставити на голосування дві мої поправки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За чергою, зараз – одна поправка.

БУНІН С.В. У поправці 2785 пропонується доповнити абзац п'ятий частини першої статті 7 та абзац п'ятий частини першої статті 8 закону словами «і санітарно-захисних зон».

Санітарно-захисні зони створюються навколо об'єктів, які є джерелами виділення шкідливих речовин, запахів, підвищених рівнів шуму, вібрації, ультразвукових та електромагнітних хвиль тощо з метою відокремлення таких об'єктів від територій житлової забудови. У межах санітарно-захисних зон забороняється будівництво житлових об'єктів, об'єктів соціальної інфраструктури та інших об'єктів, пов'язаних з постійним перебуванням людей.

Прошу підтримати та проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т. Шановні колеги, насправді ця поправка була відхилена комітетом, але в ній є логіка. Про що йде мова? У нас є видобувна галузь, де є багато кар'єрів. Є санітарно-захисні зони, які залежно від того, що видобувається, обсягу тощо, відрізняються. Це все врегульовано законодавством. Санітарно-захисні зони – це умовні санітарно-захисні зони в метрах чи кілометрах. У цих санітарно-захисних зонах є обмеження щодо використання. Наприклад, там не можна будувати школи, але дуже багато дозволяється, зокрема там можна вести сільське господарство. Як правило, кар'єри розвиваються за рахунок санітарно-захисних зон.

Поправка дає можливість місцевим органам влади ініціювати для викупу землі для суспільних потреб за згодою власників, тому що земля переважно там викуплена.

Особисто я підтримуватиму цю поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2785. Комітет її не підтримав, але ви чули позицію комітету. Готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 302.

Рішення прийнято.

Поправку враховано.

Наступна поправка 2795.

Поправка 2797. Бунін.

БУНІН С.В. Прошу поставити на врахування поправку 2797, якою пропонується доповнити частину першу статті 9 закону новим абзацом такого змісту: «розміщення та обслуговування об'єктів і санітарно-захисних зон, пов'язаних із видобуванням корисних копалин».

Це дасть можливість викупу земельних ділянок та інших об'єктів нерухомого майна для розміщення санітарно-захисних зон, пов'язаних із видобуванням корисних копалин.

Прошу підтримати та проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т. Ця поправка – аналогічна тому, за що ми проголосували, тому прошу підтримати. Особисто я підтримуватиму.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2797. Комітет її не підтримав, але позицію голови комітету ви щойно почули. Прошу голосувати.

«За» – 290.

Рішення прийнято.

Поправку враховано.

Наступна поправка 2798. Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую за увагу, шановний головуючий. Наша позиція – залишити дію норм чинного закону.

Ще раз звертаю вашу увагу на таке. Шановні колеги, невже саме зараз вчасно організовувати дерібан землі? Інакше це назвати не можна. Ну, що, до рвалися до влади і в людей усе треба забрати?

Як ви думаєте, 20 років тому народні депутати були дурніші за вас? Ні. Вони тоді розуміли, що в умовах, коли не створено реальної вартості землі, надаючи право на її реалізацію, треба накласти мораторій доти, поки вона не отримає своєї реальної вартості. Оце було б по-державницьки, по-людськи. А те, що ви робите, – це грабіж.

Поправку прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2798 Шуфрича. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 55.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2799. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, коли ми ведемо мову про регулювання питань відчуження та користування землями, я хотів би звернути увагу, що ми

зараз підходимо до містобудування і до використання земельних ресурсів, проте не враховуємо питання компенсації, компенсаторних заходів, які можуть бути в цьому обсязі. Тому для того, щоб було правове визначення, зрозуміле для правозастосування простій людині, ми повинні виписати і розробити єдину уніфіковану форму. Ми не можемо вийти на те, що частину питань сільрада вирішуватиме, а якщо не вирішить сільрада, тоді – райрада, а тоді – державний орган. Оце така у вас система.

Тому ми просимо залишити те, що є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2799. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2800. Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуючий. Поправка 2800. Багато хто говорив, що ми не вистоїмо, що нас не вистачить, але, бачите, ми таки відстоюємо право наших громадян на справедливий ринок землі.

Я був серед тих народних депутатів України третього скликання, які з боєм завоювали для наших громадян саме право розпоряджатися власними земельними ділянками. Але ми тоді розуміли, що ціна не є такою, яка була б справедливою. І сьогодні ми запитуємо: створивши світові ціни на енергоносії та комунальні послуги і найменші в Європі пенсії та зарплати, як ви можете спонукати людей за безцінь продавати землю?

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2800. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2793. Шкрум.

ШКРУМ А.І., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Дякую, пане Голово. Моя поправка 2793 і наступна поправка 2801, прошу також надати слово. Колеги, сьогодні у нас був захід, у якому брали участь у тому числі я та голова партії «Слуга народу» пан Корнієнко, щодо реформи державного управління, де пан Корнієнко сказав, що, на жаль, Верховна Рада зараз заблокована.

То я знову пояснюю українцям, що Верховна Рада працює в абсолютно нормальному режимі, вона не заблокована. Вона може бути заблокована лише на трибуні, а на трибуні ми бачимо пана Сольського, який інколи коментує поправки і працює.

Якщо ми не можемо зупинити розгляду неправильних норм у цьому законопроекті, так само як не змогли зупинити того, що з нашими поправками не рахувалися, то ми починаємо збирати підписи щодо проведення українського референдуму з питання сільськогосподарської землі і будемо намагатися зробити так, щоб українці змогли висловити свою позицію щодо цього законопроекту через всеукраїнський референдум.

А Верховна Рада працює в нормальному режимі так, як працюють усі інші парламенти світу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2793. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Поправка 2801. Шкрум.

ШКРУМ А.І. Дякую. На жаль, колеги, єдина можливість, щоб нас почули і українці, і політики, і фермери, особливо малі та середні фермери, які страшенно переживають через те, що в них банально не буде грошей, щоб викупити власну землю, яку вони сьогодні обробляють, і що викупатимуть цю землю зовсім за іншими правилами та за іншими механізмами не українські малий та середній бізнес та мале й середнє фермерство, – це озвучувати наші поправки, що ми й робимо вже не перший день і не перший тиждень, дискутувати і з головою комітету, і з колегами в залі і намагатися конструктивно, відкрито та прозоро обговорити ці болючі проблеми, які, повірте, будуть після прийняття цього законопроекту і після відкриття так званого ринку землі.

Тому прошу поставити на підтвердження мою поправку 2801. Я й озвучуватиму поправки по тексту, і пояснюватиму цю непросту ситуацію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2801. Комітет її не підтримав. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2808. Німченко Василь Іванович.

НІМЧЕНКО В.І. Зараз ми обговорюємо питання щодо закону про деталізацію містобудування і земельні відносини. То я хотів би сказати, що, на

жаль, ми бачимо, що законодавець пішов настільки далеко, щоб використати будь-яку шпарину для того, щоб прихопити шматочок землі.

Ви подивіться, що ж там робиться. Переводять вирішення питань щодо виділення землі не на державному рівні, а на рівні сільської ради чи органу місцевого самоврядування, а тоді ми ще дійдемо й до територіальної громади. А де держава? Прочитайте статтю 13 Конституції: від імені України держава контролює та виконує всі функції народу як власника. Ми тут цього не бачимо. Це не...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2808. Комітет її не підтримав. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 55.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2809. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Я акцентую вашу увагу, що це не спрощення, а створення підвалин для корупції. Ви знаєте, що земля, яка викидається на ринок за певними умовами, – це недопустимо. А умови це те, що референдум дасть згоду на її продаж. Ви подивіться, що написано в законі, в якому порушено питання про його неконституційність. І виходячи з цього Президент, вбачаючи наслідки своїх антидержавницьких дій, по суті, паралізував діяльність Конституційного Суду.

Шановні колеги, давайте бачити основу, що за цим стоїть і куди ми прийдемо з 1 липня. Ми будемо свідками цього. Уже чекають, з торбами грошенят уже навіть приїхали.

Тому ми просимо залишити це питання без змін.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2809. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 60.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2810. Нестор Іванович Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуючий. Подивіться, що робить сьогодні влада. Газ по 10 тисяч гривень за кубічний метр, який належить українському народу, реальна вартість якого 1 тисяча гривень, щоб його підняти на поверхню. А повірте, я про газ знаю, що говорю. Газ, який належить українцями, ви вже перепродаєте в десять разів дорожче, а землю, яка реально їм належить, ви хочете спонукати їх продати в десять разів дешевше.

Совість у вас є? Ви про людей думаете? Ви грабуєте дітей і онуків. Вважаю те, що сьогодні відбувається у Верховній Раді, – це просто непотріб

і ганьба. Ви грабуєте українців, забираючи в них найцінніше, водночас вдесятеро дорожче продаючи їм те, що їм належить, – газ України.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2810 Шуфрича. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2814. Кириленко.

КИРИЛЕНКО І.Г. Дякую, шановний пане головуєчий. У чому суть поправки? Реформа місцевого самоврядування з точки зору делегування максимум повноважень на місця – питання не нове. Це питання починалося ще в кінці нульових Прем'єром Тимошенко Юлією Володимирівною. У 2009 році, коли зібрали 10 тисяч голів органів місцевого самоврядування, вони попросили: делегуйте те, що вам невластиве, тобто більшість повноважень.

Друзі, як може так бути, коли єдина реформа, яка могла дати результат... Поправка: «У випадку передачі земель за межами населених пунктів об'єднаним територіальним громадам рішення про розроблення детального плану території приймається об'єднаними територіальними громадами». Указом Президента землю передали, а щоб розпоряджатися – поправку взяли і відхилили.

Поставте на голосування, може, зал таки підтримає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2814. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2816. Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуєчий. Прошу передати слово народному депутату Німченку.

НІМЧЕНКО В.І. «Опозиційна платформа – За життя». Шановні народні депутати, наш колега з «Батьківщини» сказав, що ми йдемо до децентралізації. Давайте подивимося щодо землі. Це що, децентралізація чи підготовка майданчика для скупки землі?

Тому саме в тих поправках, про які ми зараз ведемо мову, вирішується питання, що кадастром має займатися держава. Це повинно бути уніфіковано на території всієї України, якщо ми хочемо порядку і якщо хочемо, щоб була єдина база для визначення і внесення до реєстру кадастрових даних на всі землі

України, де держава, дійсно, є власником землі як території і суверенітету. Отам єдине, де держава виступає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2816. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2817. Німченко Василь Іванович.

НІМЧЕНКО В.І. Я хочу передати слово Шуфричу Нестору Івановичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нестор Іванович Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний Василю Івановичу. Дякую, пане Голово. Ми щойно провели аналіз, що газ, який належить народу України, фактично перепродається тому ж народові України в 10 разів дорожче, ніж він мав би коштувати.

Сьогодні ми можемо зробити інший аналіз. Починаючи з 2014 року ціна на електроенергію піднялася в 15 разів. Це як пояснити? Вугілля – наше, газ – наш, а електроенергія знову дорожчає, і люди за все це платять. На цьому фоні, маючи можливість зберегти головний скарб нашої країни – землю, ви примушуєте людей продати землю і вдсятеро дорожче заплатити за газ і за електроенергію. Ганьба!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2817. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2818. Вона має глибокий науковий сенс, так, Несторе Івановичу? Ви будете доповідати чи Ілля Володимирович? Ви?

ШУФРИЧ Н.І. Я.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, пане головуєчий, за особливу увагу до нашої фракції. Я думаю, що це оцінка нашої принципності, тому що ніхто не вірив, що ми будемо стояти до кінця. Відступати немає куди – Київ за нами. Тому ми і стоїмо зараз на позиції з вимогою: перед тим як запровадити ринок землі, забезпечити справедливу її вартість, перевірити себе на всеукраїнському референдумі і, безумовно, отримати «червону карту» від народу, продовжити мораторій на продаж землі доти, поки не буде встановлена справедлива вартість

землі, якою мають розпоряджатися не лише агрохолдинги та аграрні олігархи, а й наші діти, онуки, тобто українці.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2818. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2824. Крулько.

КРУЛЬКО І.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, хіба незрозуміло, що мета цілого пакета законопроектів, які стосуються так званої земельної реформи, – залишити українського фермера без землі? Тих українських селян, які мають навіть невеличкі шматочки землі, які її хочуть обробляти, у результаті прийняття комплексу законопроектів залишать взагалі без власної землі, навіть без городів. Ось про що ця земельна реформа. Рейдерськими схемами в людей буде віджато землю, яку вони обробляють десятиліттями уже в незалежній Україні.

Тому фракція «Батьківщина» і Юлія Тимошенко ініціюють проведення всеукраїнського референдуму з одного питання: щоб люди сказали на референдумі, чи хочуть вони продавати землю, чи може земля сільськогосподарського призначення бути проданою. Після того як на референдумі буде визначено це питання, тоді й можна розглядати ці законопроекти. А доти ми вимагаємо їх зняти з розгляду в парламенті.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2824. Комітет її не підтримав. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2826. Івченко.

ІВЧЕНКО В.Є., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую. Шановні колеги, будь-яка реформа, особливо та, яка сьогодні запроваджується, – земельна, повинна мати стратегію. Люди, які займаються аграрним бізнесом, люди, які займаються фактично господарюванням на нашій землі, повинні мати стратегію.

А яку ж стратегію матимуть, колеги, органіки? Немає запобіжників для того, щоб вони зберегли свій бізнес. А яку стратегію матимуть ті, які займаються тваринництвом? Хіба вони можуть за сотні тисяч гривень купляти землю для того, щоб там проводити заготівлю сіна? Вони будуть неконкурентоспроможними, колеги.

Цей законопроект говорить про те, що хто матиме більше грошей, той фактично і володітиме українською землею, і ті люди, які на сьогодні не мають жодного стосунку до сільського господарства з колосальними статками у своїх деклараціях, і будуть нібито займатися сільським господарством.

А де ж стратегія розвитку тих форм господарювання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2826. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Поправка 2827. Івченко.

ІВЧЕНКО В.Є. Фракція «Батьківщина» завжди говорить про передачу землі територіальним громадам, і одні з перших наших законопроектів у 2015 році були саме про це. І це потрібно зробити і фізично, і юридично.

Наразі пропонується передати територіальним громадам землю, яка знаходиться в оренді вже 30 і більше років, пропонується, щоб ці територіальні громади не змогли збільшувати орендної ставки для того, щоб наповнити власні бюджети. Ці громади не зможуть наповнити бюджети для будівництва нових ФАПів, для купівлі обладнання в амбулаторії, для будівництва нових доріг і нової інфраструктури. Колеги, так ми не побудуємо нового села.

Важливо підтримали поправки «Батьківщини», у яких говориться про збільшення орендної ставки там, де вона занижена.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2827. Комітет її не підтримав. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Поправку не підтримано.

Поправка 2828. Шкрум.

ШКРУМ А.І. Дякую. Фракція «Батьківщина». Колеги, насправді це питання економічного розвитку нашої країни. Якщо ви подивитеся сьогодні на показники, які вже не один раз ми озвучували в цьому залі, то стає страшно від того, що ми не бачимо стратегії, як ми будемо піднімати економіку, особливо в часи карантину, пандемії, коли бізнес закривається і вимушений звільняти людей.

На сьогодні, мабуть, чи не єдиними двома потенційними можливостями піднімати економіку України були б правильний розвиток малого та сімейного фермерства (про що говорив мій колега Іван Григорович Кириленко), а також розвиток переробки через інструменти локалізації та через інші законопроекти, які може прийняти ця Рада.

Натомість ані того, ані іншого не відбувається, а для малих і середніх фермерів ті умови, які створені в цьому законопроекті, можуть бути абсолютно не підйомними. Саме тому ми наполягаємо на цих важливих питаннях, саме тому ми ініціюємо проведення всеукраїнського референдуму з питань сільсько-господарської землі. І ще раз просимо вас повертатися до стратегії розвитку економіки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2828. Комітет її не підтримав. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Поправка 2830. Павленко.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Прошу передати слово Миколі Скорику.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скорик Микола Леонідович.

СКОРИК М.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні колеги, ми пропонуємо пункт 6 статті 5 Закону «Про Державний земельний кадастр» доповнити таким абзацом: «Програмне забезпечення та електронні дані Державного земельного кадастру мають мати криптографічний захист та здійснювати державну експертизу комплексної системи захисту інформації та регулярно, визначене законодавством, проведення державної експертизи захисту інформації».

Узагалі, шановні колеги, хотілося б сказати, що законопроект, який ми розглядаємо, є похідним від того законопроекту, який був прийнятий на початку минулого року, щодо відкриття ринку сільськогосподарської землі.

Головне, на чому ми наголошуємо, розглядаючи всі ці поправки, це нагадати про необхідність проведення всеукраїнського референдуму, щоб запитати у громадян України, чи готові вони продавати головне багатство нашої держави. Це основне питання, і про це говорив Президент Зеленський, коли йшов на вибори. Ви для цього начебто прийняли закон...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2830. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.
Наступна поправка 2836. Шкрум.

ШКРУМ А.І. Дякую. Фракція «Батьківщина». Колеги, давайте знову поговоримо про велику картину, тому що тут важливі не лише деталі, про які ми кажемо у своїх поправках. А велика картина там така. Зараз, незважаючи на карантин, незважаючи на падіння економіки, незважаючи на відсутність нормальної урядової стратегії щодо підтримки саме малого і середнього фермерства, ми розглядаємо цей законопроект, щодо якого, очевидно, немає не те що консенсусу в залі, а є категоричні заперечення як мінімум двох, а насправді більше опозиційних фракцій і конкретних депутатів. При цьому, на жаль, ці суперечки не вирішуються, ми вимушені ставити всі свої поправки.

А далі велика картина полягає в тому, що подається інший законопроект про скасування права на безкоштовні 2 гектари землі для громадян України і проводиться законопроект про старост, який нещодавно був проголосований у цьому залі, за яким старости, що мають за цим спостерігати і представляти людей, не обиратимуться, а призначатимуться.

Оце, на жаль, та велика картина, до якої ми йдемо, і яку мені дуже не хотілося б мати в моїй державі. Думаю, що більшості українців теж цього не хотілося б.

Саме тому ці поправки прошу поставити на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2836. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2856. Шкрум.

ШКРУМ А.І. На жаль, ви пропустили поправку 2833. Якщо це була поправка 2856, то ще є поправка 2833.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2833. Шкрум.

ШКРУМ А.І. Дякую. Фракція «Батьківщина». Так ось, колеги, говорячи про цю велику картину, я думаю, що це точно не те, на що нам давали мандат українські громадяни, і не те, чого вони очікували і від фракції монобільшості, і від усього нового парламенту. Саме тому критично важливо, щоб сьогодні вони мали сказати слово про те, що відбувається з подібними земельними питаннями, сільськогосподарською землею, з так званими особливо цінними землями, з можливістю викупу цих земель, за якою вартістю та ким.

Я хочу звернутися також до голови профільного комітету пана Сольського, тому що в той час, як ми вимушені розглядати ці дуже неоднозначні

законопроекти, інші законопроекти, які збирають підтримку в залі і потенційно збирають підтримку для євроінтеграційних речей, на жаль, у комітеті не розглядаються. Наприклад, законопроект [№ 2558](#), який має більше 30 співавторів з різних фракцій, про ветеринарно-санітарний контроль при перевезенні живих тварин і належить до наших євроінтеграційних зобов'язань, на жаль, комітетом не розглядається з лютого. Я прошу профільний комітет його розглянути.
Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Альоно Іванівно, а в мене прохання до вас. Ми не плутаємо поправки, просто у вас один текст, а саму поправку ми не чуємо. Під час представлення наступної поправки зазначайте, будь ласка, у чому її суть. Добре? А то ми чуємо то про політичну історію, то про законопроекти, які треба розглядати. Все-таки говоріть по суті.

Ставлю на голосування поправку 2833 Шкрум. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 65.

Рішення не прийнято.

Поправка 2841. Шкрум. По суті поправки, будь ласка.

ШКРУМ А.І. По суті поправки. Це весь комплекс поправок, який стосується децентралізації. Чому ж я згадала про старост? Тому що це поправки щодо децентралізаційних повноважень, як людям надати право розпоряджатися цією землею, яка їм сьогодні належить. І це все прямо пов'язане, на жаль, з економічною доктриною нашої країни, з іншими проблемами, про які я говорю, із старостами, які тепер не обиратимуться людьми, на жаль, тому що Верховна Рада прийняла таке рішення без голосів «Батьківщини» та «Голосу». Тепер ці старости призначатимуться. Не дай Боже, це будуть не старости, а «смотрящие» якраз за дією цих законів, у тому числі щодо ринку сільськогосподарської землі і так званих особливо цінних земель.

Цими всіма поправками ми намагаємося це врегулювати і допомогти малому та середньому фермерству, а також встановити запобіжники, коли не буде зловживань щодо продажу і викупу особливо цінних земель та інших речей. Саме про це я і говорю.

На жаль, я буду вимушена продовжувати говорити, щоб простими словами пояснювати українцям, які катастрофічні наслідки це може мати для країни.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2841 Шкрум. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 66.

Рішення не прийнято.

Поправка 2851. Шкрум.

ШКРУМ А.І. Дякую. Фракція «Батьківщина». Знову децентралізаційні поправки, пов'язані напряму з реформою децентралізації.

Якщо ми хочемо віддати можливість купляти та розпоряджатися землею людям, це означає, що громади мають право розпоряджатися цією землею в рамках так званої реформи децентралізації. На жаль, якщо це буде спотворено, то всі можливості економічного розвитку ми теж будемо втрачати. І я вже це пояснювала не один раз.

На сьогодні в цій катастрофічній економічній ситуації, мабуть, у нас є всього два шляхи, як підняти економіку. Перший – це саме оця правильна децентралізація і розвиток малого та середнього фермерства. Другий – це розвиток переробки того, що вже вирощено на нашій землі за допомогою стимулів, наприклад, локалізації та інших, які, на жаль, на сьогодні, як ми бачимо, не прийняті в цьому залі. Ми не бачимо і не чуємо від Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства жодних пропозицій з цього приводу.

Тому весь цей блок поправок стосується саме правильних децентралізаційних повноважень.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка щодо Державного земельного кадастру. Там місцевого самоврядування зовсім немає, як і децентралізації. Ви, мабуть, наплутали у своїх поправках, Альоно Іванівно.

Ставлю на голосування поправку 2851. Прошу визначатися та голосувати.
«За» – 60.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2852. Кабаченко.

КАБАЧЕНКО В.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Колеги, ідеться про послідовність. В абсолютно усіх речах має бути послідовність. Якщо ми говоримо про відкриття ринку землі, то ми його відкриваємо для когось. Для того щоб його відкрити, має бути згода цих «когось». Ось ці «когось» – і є люди України, це українці. Тому не маючи згоди, а навпаки, отримавши 73 відсотки незгоди з цим законопроектом, ми зараз робимо не дуже правильну річ.

Тож усе-таки повертаючись до послідовності, спочатку ми проводимо відкритий референдум. Законопроект уже зареєстрований, процедура є. Отримуємо відповіді, отримуємо статистику. І якщо після того, як у цій статистиці ми побачимо згоду, то повертаємося до цього законопроекту, приймаємо і повертаємо українцям те, що вони хочуть.

Мою поправку прохання підтримати.

Дуже дякую за вашу увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2852. Комітет відхилив. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2856. Шкрум.

ШКРУМ А.І. Дякую. Фракція «Батьківщина». Пане Голово, я прошу не коментувати моїх поправок, а давати можливість відреагувати голові комітету. Я ж до нього поставила пряме запитання щодо законопроекту № 2558, який пов'язаний, до речі, з земельною реформою, де підписано дуже багато колег зі «Слуги народу». Цей законопроект є євроінтеграційним, але не розглядається в комітеті.

А тепер по суті цієї поправки. Ви маєте рацію, вона стосується Державного земельного кадастру, тому що позиція фракції «Батьківщина» – усі землі мають бути проінвентаризовані та внесені до Державного земельного кадастру. І це прямо стосується децентралізації, як і багато інших норм. Адже якщо громади не матимуть проінвентаризованих лісів, особливо цінних земель, водойм та іншого в Державному земельному кадастрі, вони вважатимуться безхазяйними землями.

Нам не можна втратити жодної цінної землі, жодної водойми, жодного лісу. Вони мають бути внесені до Державного земельного кадастру для того, щоб громади мали надалі право або розпоряджатися ними, або контролювати діяльність на них. І поки цього не...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановна колего, важко коментувати поправки, коли ви про них нічого не кажете. Ця поправка не про кадастр, вона про містобудівну документацію (*Шум у залі*). Та ні, це абсолютно різне.

Ставлю на голосування поправку 2856. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2863.

ШКРУМ А.І. Дякую. Фракція «Батьківщина». Поправка 2863. Я знову повертатимуся до своїх поправок і говоритиму в тому числі про загальні речі, які зрозумілі громадянам України.

Нагадую те, що нагадувала вже не один раз, що це абсолютно нормальна європейська демократична практика – наполягати на своїх поправках і говорити, що загальна логіка законопроекту, не навіть конкретні його норми, а загальна логіка, для нас є хибною. Громадяни України уповноважують нас і вимагають насправді від мене, щоб я ці поправки озвучувала. І я маю абсолютне право говорити про політичні принципи для нас речі – для мене, моєї фракції, наших

виборців і тих громадян, які, до речі, не голосували за нас, але зараз просять нас озвучувати ці поправки.

Дякую, що ви даєте мені слово. Я розумію, що зал не підтримає цих поправок, і зал, очевидно, погоджується з загальною логікою цього законопроекту, але я маю попереджати про ті ризики і наслідки, які цей законопроект матиме для громадян, для фермерів, для децентралізації, для громад...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2863. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 2869 Кабаченка. Не наполягає.

Поправка 2883. Шкрум.

ШКРУМ А.І. Дякую, колеги. Я використаю цю можливість для того, щоб сказати, що головна історія, з якою Президент Зеленський ішов на вибори, і ви це добре пам'ятаєте, – це народовладдя. І от саме щодо такого важливого питання, яке насправді розриває зал (як ви бачите, нам не вдалося досягти не те, що компромісу щодо цього законопроекту, а навіть домовитися щодо двох, трьох, чотирьох принципових речей, які могли б об'єднати не лише зал, а й суспільство), мабуть, було б правильно питати думку громадян.

Це не банальні фрази, це конкретні речі, які можуть бути вирішені на всеукраїнському референдумі, за який так агітували і Президент Зеленський, і пан Стефанчук, я добре пам'ятаю робочі групи, які були за його головуванням. Я думаю, що абсолютно правильно було б саме такі контроверсійні речі виносити на всеукраїнський референдум, і фракція «Батьківщина» якраз це і спробує зробити.

Важко не погодитися, що якщо це питання розриває не лише політиків, а й Україну, це має бути вирішено українцями.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2883. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Наступна поправка 2884. Шкрум.

ШКРУМ А.І. Дякую, колеги. Мені випала, мабуть, честь завершувати на сьогодні це засідання. Далі ми будемо переходити до позачергового засідання. Хочеться завершити його чимось хорошим.

Незважаючи на всі проблеми і непрості дискусії, які в нас точаться, я думаю, що те, що ми обговорюємо поправки, що виступаємо щодо кожної

поправки і йдемо за Регламентом, – це, беззаперечно, світла історія для цього парламенту.

Я хочу подякувати всім колегами, які є на місцях. Хтось цікавиться цією темою, хтось не цікавиться, але розуміє, що вона надзвичайно важлива і для децентралізації, і для розвитку економіки, і для тих, які повернуться потім у свої виборчі округи. На мою думку, незважаючи на важкість дискусії і протилежність позицій, для парламентаризму оцей наш досвід обговорення декілька тижнів одних і тих самих поправок – це, безперечно, плюс.

Дякую і головуючим, і колегам і сподіваюся, що у майбутньому ми будемо краще працювати і знаходити консенсус.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 2884. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Пленарне засідання Верховної Ради оголошую закритим. Позачергове засідання розпочнеться о 16 годині. До зустрічі.